

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVIII Sausis — January 12, 1973 Nr. 3

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

TAUTŲ KLAUSIMAS

Sovietijoje rusų daugumai mažėjant

Kaip mes jau nekartą turėjome čia konstatuoti, dabartinio status quo Europoje įteisinimas yra didelis Sovietijos laimėjimas, už kurį mainais vadinamasis laisvasis pasaulis nieko konkretaus negauna. Net jei bus susitarta dėl išbalansuoto kariuomenių sumažinimo ir tą susitarimą negalima būtų pavadinti Vakarų laimėjimu, nes dėl tokio sumažinimo laimi ir pati Sovietų Sąjunga, jo pasėkoje galėdama sumažinti savo išlaidas karo reikalams ar sutaupyti Europoje reikmenis ir karus perkelti kur kitur.

BREŽNEVAS IR JO 'TAUTYBIŲ' POLITIKA

Gruodžio 30 d. suėjo 50 metų, kai komunistinė Rusija persitvarkė ir pasivadino Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjunga (SSSR), lietuviškai Tarybų Sąjunga. Šia proga Brežnevas suorganizavo masinį paminėjimą, į kurį suplaukė viso pasaulio komunistų vadai. Tai buvo pasaulio komunistinių jėgų demonstracija, nors Kinijos ir Albanijos komunistai Maskvos imperikalizmui kategoriškai priešinosi. Be abejo, Brežnevui buvo gero proga pasakyti savigryso kalbą. Į tą kalbą nekreiptume dėmesio, jei jis nebūtų palietęs "tautybių" klausimo. Brežnevo tautybės supratimas yra netikslus, nes jis tuo žodžiu pridengia ir tautas, ir valstybes, kurios šiandien yra Maskvos okupuotos ar kontroliuojamos. Dabartinėje Sovietų Rusijos imperijoje yra apie 150 tautybių, bet daugelis iš jų yra politiška subrendusios tautos, kurios praityje yra buvusios savarankios valstybės ar dabar yra apsisprendusios siekti valstybinės nepriklausomybės. Taigi, Brežnevui reikėtų kalbėti ne apie tautybių, bet apie Maskvos prievarta valdomų tautų politiką.

Brežnevas, paminėdamas tas asmenybes, kurios sprendė Sovietų Rusijos "tautybių" klausimą, nepaminėjo ir Stalino. O kaip Stalinas šį klausimą sprendė, mes gerai žinome iš patyrimo. Jis 1939 m. rudenį Lietuvai priėmė Raudonosios armijos bazes, 1940 m. birželio 15 d. įsakė tos pačios armijos daliniais okupuoti Lietuvą, vėliau Latviją ir Estiją. Kai šios trys savarankios valstybės buvo Raudonosios armijos užimtos, tada Stalinas jėgos būdu likvidavo visas tų valstybių institucijas, enkavardistų priežiūroje suorganizavo "liaudies seimus", privertė "inteligentiją" prašyti prijungimo prie Maskvos ir inteligentijos daugumą, kuri Maskvai priešinosi, sunaikino arba išvežė į Sibirą. Tai buvo trijų Baltijos "tautybių" klausimo išsprendimas. Jis toliau vyko II pasaulinio karo pasėkoje, kada vėl 1944 m. rudenį Raudonoji armija visas tris Baltijos buvusias valstybes ir tautas okupavo, Stalinas ir šiame laikotarpyje pasižymėjo kaip brutaliausias tiranas, kuris įsakinėjo be pasigailėjimo naikinti lietuvių patriotus, partizaninių būdų kovojusius dėl laisvės. Per 10 m. Stalino budeliai išžudė apie 50,000 lietuvių patriotų!

Šiandien Brežnevas drįsta dar priminti tą "tautybių" žudiką. Ir ne tik jį primena, bet ir

(Nukelta į 2 psl.)

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Už tat vienintelis rimtas argumentas už susidariusios padėties įteisinimą yra tas, kad jos vis tiek šiuo tarpu negalipakeisti. Figos lapu visam vakariečių silpnumo nuogumui pridengti yra sovietų ir jų satelitų principinis pažadas leisti laisvesnį žmonių susiekimą bei pasikeitimą idėjomis ir informacijomis.

Negali teigti, kad toks pažadas, jei jis būtų bent iš dalies išpildytas visai neturėtų reikšmės. Sovietai savo agresingos politikos ir drausmės viduje reikalavimus teisina "kapitalistų bei militaristų šamokslu" juos sunaikinti. Tokiam aiškinimui atkritus, Maskvai bus sunkiau pateisinti savo reikalavimus. Ilgainiui tas gali, privesti prie tokių pat nuotaikų apie savo saugumą kaip dabartinę amerikiečių pažidūrą: mums niekas negresia.

Kol kas tačiau sovietai dar nedavė suprasti, kad jie to pažado mano laikytis. Pats Brežnevas kalbėdamas jungtiniam partijos ir vyriausybės 50 metų Sovietų Sąjungos įsteigimo paminėjime perėitų metų gruodžio 21 d. sutiko su laisvesniu žmonių ir minčių susisiekimu, "jei... tai bus susiję su pagarba suverenumui, atskirų kraštų teise ir pačiais". Tos sąlygos visą idėją, žinoma, paverčia niekais.

Aktualesnis pavojus Sovietų Sąjungai iš vidaus yra tautinis klausimas. Visai natūralu, kad kiekvienoje daugiatautėje valstybėje daugiausiai nulemia ir pelnosi vadovaujanti ir gausiausia tauta. Mūsų atveju rusai. Savime aišku, kad visas kitas tautas jungia neapykanta valdančiai tautai.

Skačiais vertinant tautinis pavojus Sovietijai yra labai imponantiškas. Praktiškai, beveik kas antras jos pilietis yra ne rusas. Per paskutinį dešimtmetį tas santykis dar daugiau pasikeitė nerusų naudai. Rusų padaurusį 14,9 milijonais, ne rusų visa 18 milijonų. 1970 metais Sovietijoje gyveno 129 milijonai rusų ir 112,7 milijonų kitų. Kadangi gimimų skaičius ir toliau lieka didesnis nerusų tarpe, per ateinančią dešimtmetį ne rusai pralenks rusus. Kas, žinoma, būtų labai patogu, jei kas nors prarastų kokią referendumą. Kol kas tačiau tokios galimybės nėra.

Nepaisant to, tautinis klausimas Sovietijai yra vis auganti problema. Kalbant apie jį reikia atsiminti, kad Leninas svajojo apie daugiatautę federaciją, kurios atskiri nariai savistoviai tvarkytų savo reikalus ir net turėtų teisę iš jos pasitraukti. Jis nemėgo ru-

siško šovinizmo, kuris, pasak jo, ypač ryškus buvo pas Staliną, ne rusų. "Rusiškam šovinizmui aš skelbiu žūtbūtinę kovą -- rašė Leninas politbiurui, kentėdamas aršų danties skausmą. "Kai tik aš atsikratysiu tuo prakeiktu dančiu, visais likusiais dantimis pulsio šovinizmą". Kas jam jau neapsisėkė padaryti -- jis netrukus pasimirė. Tačiau dar prieš mirtį 1922 metų gruodžio 30 d. jis padiktavo išpėjimą "Rusijos gyventojams ne rusams prieš rusišką šovinizmą invaziją. To šovinizmo platintojai yra žulikai ir prievartautojai, kokiais yra tipiškai rusų biurokratai". Jie gali niekais paversti teisę pasitraukti iš Federacijos!

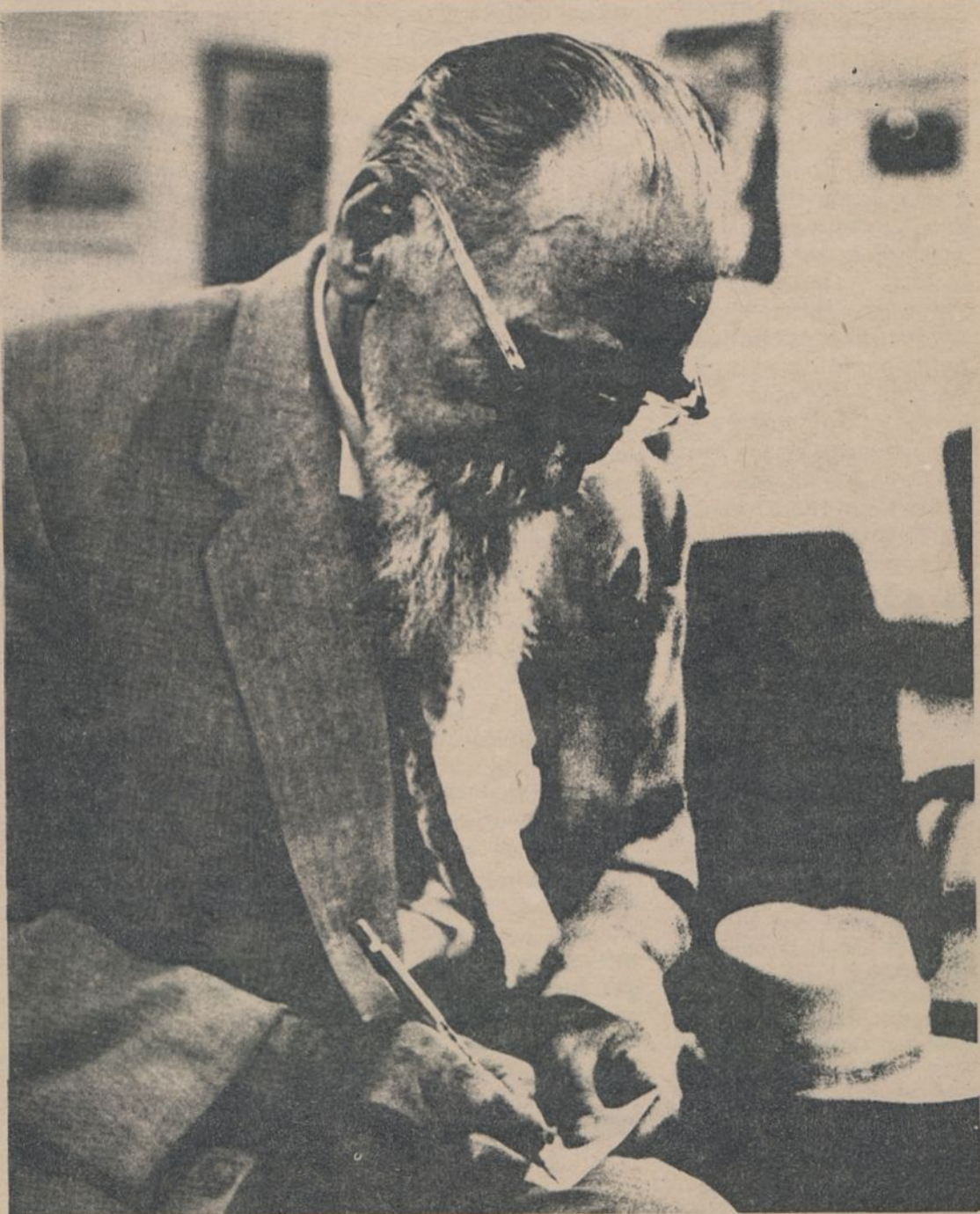
Šiandien, žinoma, niekas negalvoja apie tos teisės panaudojimą, tačiau dėl ateities niekas negali būti visai tikras. DER SPIEGEL savo sausio 1 d. Nr. nagrinėdamas tą problemą tarp kitko mini ir Justo Paleckio straipsnį Novoje Vremia žurnale, kuršaukiamasi Lenino autoriteto: "Stalinas 1922 metais užėmė neteisingą laikyseną... Leninas nepritarė Stalino projektui".

Tautinio atgimimo ženklų Spiegelis išskaičiuoja daugiau. Usbekijoje ant tautinių paminklų neberašoma rusiškai, tik usbekiškai. Ukrainoje plačiai yra pasklidusi Ivan Džubos knyga, kurioje ironiškai rašoma: "Ką reiškia atskirų respublikų vyriausybių suverenumas: be savo kalbos administracijoje, be tarptautinių santykių ir dargi be teisės įsikurti į savo ūkinį gyvenimą".

Kad esama tautinio atbudimo, už tai kalba Lietuvos jaunimo neramumai Kaune, kur net pagal paties Zimano prisipažinimą Pravdoje, "negalima gauti buto, nes kitos tautybės žmonės juos skirsto". Ukrainoje praėjusiais metais buvo suimta virš 100 intelektualų, Latvijoje buvo suimtas ir nuteistas už nacionalizmą 84 metų sulaukęs buvęs socialdemokratų partijos pirmininkas Fris Menders.

Sovietai, anot Spiegeliui griebėsi visų galimų priemonių. Pats Brežnevas jubiliejaus posėdyje aiškiai nusakė tolimesnę laikyseną. Sovietija šiandien esanti stipriausia pasaulio valstybė, prie kurios sukūrimo prisidėjo visos joje gyvenančios tautos ir ypač rusai. Kad jai negrėžtų tautinis klausimas, Brežnevas rado reikalo paaiškinti, kad joje susikūrė nauja tauta -- "sovietinė". Tarp kitko Brežnevas 50 metų Sovietų Sąjungos sukaktį iš gruodžio 31 d. buvo atkėlęs į gruodžio 21-ą. Tą dieną buvo gimęs... Stalinas.

Adomas Varnas įžengė į 95-tuosius metus

Dailininkas Adomas Varnas, mūsų dailės veteranas, sausio 1 d. įžengė į 95-tuosius metus. Be savo profesinio darbo, Adomas Varnas veikliai reiškiasi ir visuomeninės veiklos dirvoje, dalyvaudamas įvairiose Chicago lietuvių organizacijose. Nežiūrint tokio didelio amžiaus, jis nepraleidžia beveik nė vieno kultūrinio rengimo, lanko parodas, koncertus, paskaitas, vaidinimus ir vis dar tvirtai laiko savo rankose teptuką ir paletę, kurdamas naujus paveikslus ir portretus. Sukaktuvininkui linkime sveikatos ir daug kūrybingų metų.

AUKŠČIAUSIOJE SOVIETŲ TARYBOJE LIETUVIAI NEATSTOVAUJAMI "Daugnacionalinės valstybės" struktūra yra blefas

Kremliuje gruodžio 18 d. įvyko "TSRS Aukščiausios Tarybos deputatų" suvažiavimas. Deputatai suvažiavo, kaip skelbia sovietinė žinių agentūra, "nuodugnai, dalykiškai, iš aukštosios tribūnos, apibendrinti, kas nuveikta, rezultatus, numatyti planus būsimesiems tretiesiems penkmečio metams".

Iki šiol, pagal tą komunikatą, devintojo penkmečio planai sekmingai, esą, vykdomi, tarybiniai žmonės duoda tvirtą žodį skirti savo jėgas ir energiją "didžiajam komunizmo statybos reikalui".

Prasidėjo aštuntojo šaukimo Aukščiausiosios Tarybos penktoji sesija. Kaip reikalauja "tarybinė demokratija", šios sesijos metu atitinkami asmenys pasakys kelių valandų ilgio kalbas, klausytojai "atsidavusiai" toms kalboms pritaris, nebus diskusijų, bet partijos ir vyriausybės liaupsinimai. Todėl laisvasis pasaulis nepatebi tų kremlinių sesijų, apie kurias sovietinė spauda byloja sieksniniais rašiniiais. Neskaito tų rašinių ir sovietinėje valstybėje. O jeigu ir skaito kas, tai iš pareigos ir bai-

mės. Sesijos darbotvarkėje skirta kalbėti "iš aukštosios tribūnos" apie valstybinį liaudies ūkio vystymo planą ir apie valstybinį biudžetą beito biudžeto įvykdymą.

Pirmieji aukšti, stipriai tituluoti kalbėtojai: valstybinio plano komiteto pirmininkas deputatas N. Baibakovas ir finansų ministras deputatas V. Garbuzovas.

Sesijos branduolį sudaro galingoji "TSRS Aukščiausioji taryba", kuri rikiuoja sesiją, paruošia pranešimus, nustato valstybės ekonominius planus, veda ir visuotinę šalies politiką. Sovietinės Eltos komunistas pristato šio galingo sovietinio branduolio sąstatą. Šie visagaliai deputatai vadinami ne alfabeto, bet jų partinės svarbos eile. Duotas toks sąrašas: L. Brežnevas, A. Kirilenka, A. Kossyginas, F. Kulakovas, D. Kunajevs, K. Mazurovas, N. Podgornas, D. Polianskis, M. Suslovas, V. Ščerbitskis, A. Šelestas, P. Šelestas, G. Voronovas, J. Andropovas, P. Demičevas, P. Mašerovas, B. Ponomariovas, Š. Rašudovas, M. Solomencovas, D. Usti-

novas, V. Dolgichas, I. Kapitonovas, K. Katuševs.

Mes išvardinome tą dvidešimt trijų reikšmingiausių sovietinės valstybės asmenų sąrašą su tikslu parodyti, kad jų tarpe nėra nei vieno, kas galėtų "daugnacionalinės" valstybės pačioje viršūnėje atstovauti lietuviams, tarybinę Lietuvos vyriausybę. Lygiai matome, kad šioje viršūnėje neatstovaujamos ir kitos sovietinės, rajoninės respublikos, nei autonominės sritys. Sovietinės valstybės branduolį sudaro gryniausieji rusiškų pavardžių asmenys. Sovietinės valstybės politika, potvarkiai, esminiai valstybinio bei kultūrinio tvarkymosi dekrečiai valdo "daugnacionalinę" didžiulės šalies visuomenę. Kitatautai, ne rusams, tautinėms ambicijoms rodyti, palikta "tautybių taryba", kuri valstybės gyvenime yra visiškai nereikšmė. Į tą "tarybą" skiria "revoliucinių kovų veteranus, ryškius kvilingus ir karjeristus". Tos, bereikšmės tarybos atstovai nepakliūva de-

(Nukelta į 2 psl.)

Australiją palikus

Clevelande ir Floridoje

ANTANAS LAUKAITIS

Atsisveikinus ir, kone su ašaromis išsiskyrus su savo artimaisiais prieteliais, jų žmonomis ir naujai išgytais artimaisiais ir aš, su širdgėlos akmeniu palikau tą lietuviškąją Chicagą, kur virš dviejų savaitių buvau lyg mažojoje Lietuvoje ir kur visas gyvenimas manta priminė tą mylimą mūsų kraštą. Gana gerokai sningant, lėktuvas laiminingai pakilo ir po kelių valandų skridimo, jau aš nu-tūpiau Clevelande.

Apsistojau čia pas savo puseserę ir jos vyrą, Kotryną ir Antaną Nasvyčius. Lietuvoje buvęs agronomas ir sodininkys.

Brežnevas...

(Atkelta iš 1 psl.)

džiaugiasi, kad Sovietų Rusija "tautybių" klausimą galutinai išsprendė. Be abejo, Brežnevui malonu ir naudinga, kad 1950-tųjų žiandien vergauja Maskvai ir kuria jai gerbūvi, nors pačios tautybės, tiksliau tautos, neturi nei laisvės, nei gerovės. Sovietų Sąjungoje darbininkas uždarbio atžvilgiu yra 16 eilėje kartu su savo satelitais beveik paskutinėje vietoje. Kodėl taip yra? Todėl, kad Maskvos komunistų bosai išnaudoja pavergtų tautų darbo jėgą valstybės kapitalui didinti. Tas valstybės kapitalas pavirsta ginklų pramone, kuri naudojama Vietnamo, Arabų valstybių, Airijos sukilimo ir viso pasaulio revoliucinių jėgų militariniams stiprinimui. Tai Brežnevo imperialistinės ir militaristinės politikos vaisius.

Brežnevo "tautybių" doktrina yra labai aiški: kas ne su komunistine Maskva, tas turi būti tankų pagalba priverstas Maskvos klausyti. Tai gerai paliudija Vengrijos ir Čekoslovakijos įvykiai. Kai vengrų tauta 1956 m. pasipriešino Maskvos hegemonijai, tai Maskvos bosai pasiuntė Raudonąją armiją, kuri žiauriausiu būdu užgnaužė vengrų tautinį sukilimą. Tas pats atsitiko ir 1968 m. Čekoslovakijoje. Čia Maskva traukino ne tik čekų ir slovų patriotus, bet ir komunistus, kurių galvojimas buvo ne toks, kaip Maskvos bosų. Tai atsitiko jau Brežnevo valdymo laikotarpyje. Šiuo atveju Brežnevas pasireiškė ne kiek negeresnis už Staliną. Kaip Stalinas 1944-52 m. tankų ir enkadistų pagalba naikino Lietuvos patriotus, taip Brežnevas 1968 m. Čekoslovakijoje traukino savo jaunesniojo brolio Dubčeką šalininkus. Suprantama, kad po tokių žiaurių Maskvos veiksmų įvaroma baimė visoms bolševikų pavergtoms tautoms. Tai Maskvos bosų baimės įvairovės metodika politikoje.

Brežnevas "tautybių" politiką dar ir Rusijos carų metodais sprendžia. Tai pavergtų tautų rusinimo politika. Štai pavyzdžiai: 1935 m. Latvijoje buvo 80% latvių, 10,6% rusų, dabartiniais daviniais latvių yra 62%, rusų 26,6%. Taigi, Latvijoje jau yra išnaikinta apie 20% latvių ir privežta apie 18%, o gal ir daugiau rusų. Labiausiai surusintos yra Kazakijos ir Kirgizijos "respublikos". Kazakijoje yra 43% rusų, o Kirgizijoje -- 30%.

Tautų klausimas Sovietų Rusijoje yra ne tik neišspręstas, bet yra Maskvos komunistų bosų jėga primestas, 34 komunistų pavergtos tautos viduje kovoja prieš pavergėją, bet pačios nepajėgia atsispirti komunistinių raudonųjų armijų jėgai. Patys rusai kovoja prieš Maskvą, nes jie siekia demokratines laisvės kaip ir kitos tautos. Tačiau Brežnevas ir rusų tautai naudoja tą patį botagą: jei manęs neklausai, važiuok į beprotnamį ar į priverčiamojo darbo stovyklą...

M. Sargenis

rikas Tatarūnas, kurio graži žmona, taip pat buvusi australietė, sutinkant prezidentą Nixoną Clevelande, papuolė į amerikoniškus laikraščius.

Kaip tik pradėjau su žiema nuo Kanados kariauti, taip ji ir nepaliko manęs iki šiltosios Floridos, į kurios puikųjį Palm Beach kurortą atskridau iš Clevelando. Čia jau manęs laukė mano dar iš Lietuvos nematytas pusbrolis Antanas Garmus ir jo maloni žmona Veronika. Oras dieviškas ir bevažiudamas gražia Australian Ave., pasijutau lyg tai būčiau iš snieguotosios Amerikos vėl į Australiją atvažiavęs. Didžiuliame, orovėsiningame Chrysleryje, man buvo ypatingai malonu stebėti gražiuosius Floridos vaizdus, apie kuriuos visas pasaulis, ypatingai turtingieji, labai gerai žino. Keista yra A. Garmaus gyvenimo istorija. Buvęs labai sėkmingas jaunas notaras, vėliau politinis kalinys, atsargos karininkas, po lagerinio gyvenimo Vokietijoje, ilgus metus gyveno ir dirbo Clevelande, kur vedė jauną ir gražią žmoną ir šiandien, jau išėjęs į pensiją, čia Floridoje turi nuosipirkęs labai gražiam ir turtingame kvartale puikiai ištaigingus namus, kur vidujinis baldų apstatymas yra kažkas nepaprasto. Tikrai aš dar nesu matęs gražiau ir puikiau įsikūrusio pensininko.

Pati Florida yra nepaprastai graži ir čia gyvenamieji namai, ypatingai turtingųjų milijonierių yra kažkas nepaprasto ir man iki šiol nematyto. Tai yra amžinosios vasaros kraštas, todėl ne nuostabu, kad ir Amerikos lietuvių, ypatingai norinčiųjų investuoti savo kapitalą ir praleisti kuo gražiau savo pensijos dienas, čia atsiranda vis daugiau ir daugiau. Teko ir man būti viename iš jau seniai veikiančių Lake Worth lietuvių klubo susirinkime ir vėliau vaišėse.

Šio klubo pirmininkas yra senas lietuvis A. M. Augūnas, kurio energija ir darbas lietuviškiems reikalams galėtų būti geras pavyzdys ir daug kam iš mūsų. Savo gyvenime jis turėjo vieną iš skaudžiausių šeimos tragedijų, kurią pasakodamas jis net apsišveikė. Jo sūnus, aviacijos karininkas, paskutiniojo karo metu buvo savo lėktuvu pašautas virš Japonijos ir paimtas į belaisvę, tačiau karui pasibaigus, po kelių dienų, vieno fanatiko generolo įsakymu, jam buvo nukirsta galva, iš keršto kam japonai pralaimėjo karą. Vėliau šis generolas buvo pakartas už tai, tačiau tėvams gilaus skausmas liko visą jų gyvenimą.

Klubo vicepirmininkas yra garsusis Juno Beach motelių savininkas Vyt. Tomkus, kurio dėka ir daugumas jo gyventojų lietuvių turi tapti klubo nariais. Susirinkime teko susipažinti ir tris į pensijas išėjusius kunigus, iš kurių kun. A. Senkus yra ir klubo valdyboje.

Šiame klube yra 82 nariai, kai visoje Palm

laiškai Dirvai

Rašo Vilius Braženas:

Gerbiamas Redaktoriau!

Ligi šiol mano skaityti Jūrą Statkutės - de Rosales rašiniai Dirvoje yra vienas iš tų gailinančių vėjų perretai padveliančių jaunatviška drąsa bei naujovės mūsų spaudoje. Madingas lietuviškos spaudos skiltyse per daug suakmenėjusio autorių pagarbumo pariams sau, iš tikimybes seniems žablonams ir keisto įsipareigojimo nekelti patį opiausių klausimų.

Pilnesnė informacija, žinoma, galėtų padėti jai rasti lengvus atsakymus nekuriems jos keliamiems klausimams, arba ir paversti juos nereikalingais įstaty. Tačiau V. Meškauskas, jo gruodžio 6 d., straipsnio kritika (gruodžio 15 d.) toli gražu neatlaiko kritikos. Jo nieko neįrodąs teigimas, jog de Rosales, būdamas toliau, negali JAV reikalų matyti taip gerai, kaip Meškauskas iš arti, atsidūda snobizmu. Jis pamiršta, jog (trumpo!) straipsnio pradžioje jis pašiepia užsieniečių lietuvių nuomonę, kadangi ji židri JAV iš P. Amerikos, gi sekančioje skiltyje jis mus ramina, jog nebūtinai "visą JAV šuo nusineš ant uodegos", nes, va, "... iš užsienio staiga pasigirsta pabrąsinančių balsų". Iš kokio užsienio? Gi iš Paryžiaus! Kodėl ši nuomonė "iš toliau" mums turėtų būti svaresnė, tik V.M. galėtų atsakyti. Akin krenta tik vienas ryškus skirtumas: Paryžiuje apie JAV reikalus kalba ne lietuvis ar lietuvis, bet prancūzas ar prancūzijos žydėlis, ir, svarbiausia, jis visa mato pro N.Y. Times Sulzbergerio akinius.

Su amžiumi daugelis daromės toliaregiais. V. M. politinis toliaregiškumas pasirodo esąs "galimybės ribose", kai perskaitai, ką jis mato stebėdamas iš arti: "Niekas nieko tikrai nežino, viskas daroma atsitiktinai...". Tam pavirtinimui V. M. randa kasdieninėje spaudoje bei atsiminimų tomuose. Čia ir vėl išlenda nelemtoji yla iš maišo, dėl kurios mes turime tiek skiedalo bei klaidingos informacijos mūsų spaudos skiltyse: priklauso nuo to, kas kokią kasdieninę spaudą ir kieno prisiminimų tomus skaito. John T. Flynn prisiminimai "While You Slept" dokumentuoja žinių tarnybos bei knygų leidimo (jų tarpe "prisiminimų") ir ypač jų recenzavimo, sąmokslą. Generolo Wedemeyer'io

Beach priemiesčių apylinkėje gyvena apie 150 lietuvių. Didžiausia Floridos lietuvių kolonija yra Miami Beach kurorte, kur nuolatiniame gyvenime apie 800 lietuvių ir vasaravimo sezono metu čia suvažiuoja virš 2000. Lake Worth klubo nariai susirenka kartą į mėnesį, aptaria visus savo reikalus ir paskui keletą valandų praleidžia prie puikaus ponio paruošto vaisių stalo, pasibičiuliuodami ir draugiškai pasivaizdinami.

Floridos lietuvių kolonija yra vis daugiau auganti ir didėjanti. Malonu čia buvo sutikti ir susipažinti p. Tūbelienę, buusių mūsų ministerio pirmininko žmoną, kuri sekančią dieną suruošė A. ir V. Garmų išleistuvės man, tuo pat metu ir Ponai, nes jipersikėlė gyventi į Miami, pasakojo labai daug ir įdomių atsitikimų iš savo ir buvusio gyvenimo Lietuvoje, kurie, manau turėtų būti išleisti atsiminimų knyga ir kurie būtų labai ir labai įdomūs skaityti. Palikus gražiąją Floridą ir savo taip seniai nematytą pusbrolių su jo puikia žmona, pasijutau lyg tai ir vėl netekęs sau taip artimų žmonių.

"Wedemeyer's Report" įrodo, jog Kinija buvo atiduota komunistams ne atsitiktinai ir net ne "išeinant iš dienos reikalavimų", bet pagal susimokėlių planą. Atsistatydinusio JAV ambasadoriaus Lenkijai Arthur B. Lane prisiminimai "I Saw Poland Betrayed" (Aš mačiau Lenkijos išdavimą) vien antraštė kalba pati už save. Sen. Joseph McCarthy knyga "Retreat From Victory" ir George N. Croker "Roosevelt's Road to Russia" įrodo, jog Rytų ir Centro Europoje buvo Sovietams užleista sąmoninga ir pagal planą, o ne pagal atsitiktinę Meškauskinę teoriją. Ir tai tik pradžia panašių prisiminimų sąrašo.

Keista, kad V.M., atmesdamas planavimo ir konspiracijos galimybę, drauge su Ziono išminčių, C.I.A. ir naftos koncernų sąmokslais nujuokia ir komunistinio sąmokslų galimybę, lyg niekad nebūtų girdėjęs apie Leniną, Kominterną bei Maskvos Kremlių. Nuostabu ir tai, kad šiame jo išjuoktame sąrašo neužtikamas mums, Amerikoje gyvenantiems, šiandien aktualiausio sąmokslininko -- C.F.R. (Council on Foreign Relations). Kaip tik apie šios organizacijos konspiraciją šiandien plačiausiai ir garsiausiai kalbama. Nejaugi Meškauskas ir apie tai nėra girdėjęs? Žinoma, nei New York Times, nei Newsweek jo apie C.F.R. nepa informuos... Tačiau gruodžio 6 d. V. M., remdamasis Newsweek analize, jis bando "... atitraukti, nepasiduodant momentui įspūdžiui..." mums nuvesti Brandto laimėjimą Vokietijoje. Mading galima tikėtis patirti daugiau tiesos apie Vatikaną II suvažiavimą iš Playboi, negu "atitraukti" apie tarptautinę politiką iš Newsweek, ypač kai tai liečia komunistus apskritai, ar Sovietus ypatingai. Gaila, kad V.M. nepalaukė atidarančio akis gruodžio 22 d. Dirvos straipsnio "Kas yra Wil-

V. Meškausko atsakymas:

Atvira kalba, Braženo samprotavimuose pasigendu logikos. Jei Jūrą Statkutė de Rosales kalba apie amerikiečių tikinę ekspansiją, tai jam "gaivinantis vėjas". Jei ta pačia tema rašo Servant-Schreiber, tai jam tik Prancūzijos žydėlio pliauškalai. Faktiniai jie abu yra vienodos nuomonės apie dabartį, kitaip galvoja tik apie ateitį. De Rosales vilaisi, kad amerikiečių tikiniai interesai reikalaus Sovietijos suskaldymo, Schreiberis mano, kad amerikiečių-sovietų tikinis bendravimas neduos naudos kitų tautų interesams. Mano kukli nuomonė yra tokia, kad de Rosales prielaida nėra glimybės ribose. Visų pirma tautinės sienos tikinei ekspansijai kliudo, o ne padeda. Antra, iš viso Amerikos tikis ir jo ekspansija nėra Washingtono administracijos griežtoje kontrolėje ir todėl sunku jį panaudoti krašto užsienio politikos tikslams.

Jokių priešingų įrodymų nepateikia ir Braženas. Kiek galiu suprasti, jis tiki tik į komunistų sąmokslą pavergti visą pasaulį, neprileidamas jokio anti-komunistinio sąmokslų. Jei taip, mes abu esame tos pačios pažiūros, priešingos Jūrąs ne visai drąsiai, nes su klausuku, pareikštom viltim.

Nėra jokios abejonės, kad totalinis Sovietijos režimas yra geriau pritaikytas vesti agresyviai užsienio politikai ir špio-nažui negu bet koks demokratinis, tačiau visur įžūnėti sovietų agentus yra liguista.

Kaip geriausią pavyzdį paimkime Braženo užgirtą Dirvoje pasirodžiusį rašinį apie Brandtą. Ten drąsiai teigiama, kad Brandtas yra Maskvos agentas. Jei tai žinoma Dirvos bendradarbiui, kodėl to iki šiol nežinojo Vokietijos krikščionys demokratai, kurie nėra kokia pogrindžio partija, bet pati turtingiausia ir spaudos daugumos remiama partija? Nejaugi jie tokie asilai, kad nesugebėtų "atidengti akis" Vokietijos rinkikams? O gal ir Barzelis su Straussu yra tokie pat Maskvos agentai, kaip ir Nixo-

ly Brandt? Kita vertus, daug to straipsnio patiekto informacijos jis būtų seniai galėjęs užtikti amerikiečių antikomunistiniuose leidiniuose.

Jo paminėti "naftos koncernai" primena Jūrąs Statkutės de Rosales aname straipsnyje nurodytus "Occidental Petroleum Co." planus investuoti 3 bilijonus dolerių Sovietų Sąjungoje. Pagal kolumnistą Elliot Janeway, šis koncernas buvo Nixono vyriausybės "... parinktas įrankis įgyvendinimui... programos varyti biznį su Rusija duodant Rusijai pinigų bizniui su Amerika varyti". (Mūsų, mokesčių pinigais!) Pagal Meškauską tai būtų tik dar vienas atsitiktinumas. Jeigu taip, Armond Hammer atsitiktinai yra to koncerno prezidentas, atsitiktinai užsitarnavo paties Lenino susižavėjimą (pagal... Newsweek...), kai atsitiktinai jau tada jis padėjo gelbėti bolševizmą nuo sugriuvimo, statydamas tuos žmones ir taip praturtėdamas iš vergų ašarų ir prakaito, jo tėvas Dr. Julius Hammer atsitiktinai buvo vienas iš Amerikos komunistų partijos steigėjų ir jo name, atsitiktinai, buvo įsikūrusi partijos būstinė. Pastarosios žinios, deja, nerandamos Newsweek, bet pamitos iš prieškomunistinio žurnalo The Review Of The News.

Ir vėl atsitiktinai, tos pat Occidental Petroleum prezidento Armond Hammer advokatu yra Kennedžių šeimos narys ir buvęs Demokratų viceprezidentinis kandidatas Sargent Shriver, iš to darbo laiko gaudamas virš virš \$100,000 pajamų. Žodžiu, visų tų laimingai susidėsusių atsitiktinimų dėka, dėl pastarųjų JAV rinkimų Kremlius negalėjo turėti daug rūpesčių: kas būtų laimėjęs, Amerikos mokesčių mokėtojų pinigai vistiek būtų į Kremliaus arodus Sovietų režimui išlaikyti.

Atrodo, jog pastaruju metu tarptautinės politikos jūroms staiga subangavęs, ramiuose vandenyse, ligi to berods, nebologai veikęs, Vytauto Meškausko politinio laivo kompasas atsitiktinai pradėjo negaluoti.

Su pagarba,

Vilius Braženas

nas su Shriveriu, kurie pasak Braženo tik židri, kad "Amerikos mokesčių mokėtojų pinigai vistiek būtų į Kremliaus arodus Sovietų režimui išlaikyti"? Jei taip iš tikro, skubiai patarčiau P. Braženui žvilgerėti po savo lova, gal ir ten jau savo liūdą yra susisukę Maskvos agentai. Ir jei jie Braženo dar "neikvidavo", tai taip pat yra susiję su komunistiniu sąmokslu. Šį kartą su iš pirmo išlaužtais teigimais sukompromituoti bent kokias antikomunistines mintis!

Aukščiausioje...

(Atkelta iš 1 psl.)

mokratinų rinkimų varžymosi keliu, bet pagal partinę protekciją ir malonę.

Tautybių taryba yra absoliučiai nereikšminga valstybinės politikos bei ideologinių-partinių gairių nusmaigstyme.

Iš personalinio "TSRS Aukščiausios tarybos" branduolio vaizdo matyti, kad tai šoviniškai parinktas rusų tautybės asmenų organas. Lietuvių šiame branduolyje nėra. Nėra ir kitų tautybių atstovų. "Daigianacionalinės valstybės" struktūra yra grynas blefas, skirtas klaidinti pasauliui. "Tautų draugystės" apeliacijos veikia tik tais atvejais, kada reikia žmones raginti ir prievartauti "komunizmo statybai". Kada reikalas liečia valstybės valdymą "aukštoje Kremliaus tribūnoje" pasirodo šoviniškai suformuota rusų tautybės asmenų grupė.

(a)

DIRVA THE LITHUANIAN NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO • PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS, INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS • PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR TAI SOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

LATVIJOS GENOCIDAS

Sovietinė propagandos mašina skelbia, kad latviai sutinka bolševikinės imperijos penkiasdešimt metų su naujais, entuziasmingais "laimėjimais". Tokius laimėjimus sovietai pastebi pramonėje, žemės ūkyje, švietimo srityje.

Žemės ūkyje, kaip ir ok. Lietuvoje, i pažlugusius laukus išvarė tūkstančius studentų derlių doroti. Švietimo srityje, kaip visad, veikia skaičia vimas nuošimčiais, su piktu tikslu dergti laisvos Latvijos periodą. Pramonės "laimėjimai" paremti "socialistiniams lenktyniavimams". Kas nežino, kas yra "socialistinis lenktyniavimas"? Tai įvairių "proforgų" suorganizuoti tarpusaviai darbininkų lenktyniavimai: kas per nustatytą laiką padarys daugiau? Prie tokio darbo "metodo", niekas nesirūpina darbo kokybe, svarbu kiekybė! Tai yra būdinga darbininkų išnaudojimo sistema, seniai pasmerкта laisvojo pasaulio darbininkų unijų.

Ši sistema sudaro pagrindinį gamybinį planą. Dabar gi, sovietinė latvių kalba spauda skelbia, kad ir šis "socialistinių lenktyniavimų" lažas patobulintas... Rygoj!

Išgalvota nauja darbininko išnaudojimo sistema. Tai "asmeniniai kompleksiniai planai". Tai yra darbininko "savo noru" sudarytas ilgalaikis laikotarpio planas, pagal kurį jis nesumažins savo produkcijos indeksų "socialistinio lenktyniavimo" įkarščiui praėjus. Tokį "asmeninį kompleksinį planą" galima vykdyti individualiai ir kolektyviai. Viskas tai taip keista ir atmesnina laisvojo pasaulio darbininkų unijoms, netgi įstatymams, kurie normuoja darbdavio ir darbėmio santykius.

Sovietinė spauda latvių kalba dabar giriasi, kad šis "asmeninio kompleksinio plano" judėjimas sugalvotas Rygos Lenino ordino elektros mašinų gamykloje. Tai tos gamyklos komjaunuoliai šitokią darbą būdą prasinė! Tuo gamykla didžiuojasi. Esą, tą planą pradėjus naudoti, įmonės produkcija pašoko... 82 procentus!

Šie 82 procentai pasitikėjimo nesukelia. Kaip gi per du dešimtmečius ta gamykla vis dirbo 82 procentus žemiau dabartinės produkcijos? Argi toji gamykla įsitaikė į naują nuolatinių sabotažų?

Ok. Latvija, kaip ir ok. Lietuva, dosniai siūnia savo jaunimą "savano-

riais" i Taškento, Turkmanijos, Pauralės ir kt. tolimiausius nuo Latvijos statybas bei žemės ūkio darbus. Sovietiniu žargonu tariant, tai "tarpusavė draugiškų respublikų talka viena kitai". Bet ištikrųjų tai yra be kraujis tautos genocidas. Tai yra tautinio potencialo mažinimas vis dar rusinimo nesuvirškintose okupuotose šalyse. Dabar palengva bet sistematingai Pabaltijo jaunimas "savanoriškai" vaziuoja į be kraščius Sovietijos plotus ir tentautiškai išstirpdomas. Į išvežto jaunimo vietą atvežamas jaunimas iš Rusijos.

Pavyzdys gali būti Rygos jūreivystės mokykla. Tai sena latvių jūreivių mokykla. Dabar ji virto sovietiniu kyliu. Mokykla pavirto "sovietine". Spaudon patekusioje nuotraukoje, kuri rodo mokyklos gabiausius, nėra nė vieno latvio! Užtenka tik švilgtelėti i tos mokyklos auklėtinių pavardes. Ar tai nėra išsūkis latvių jaunimui, kuris ne priklausomybiniais metais buvo stipriai kreipiamas į jūrą? Dabar to jaunimo prie jūros neprileidžia. Nes jūra dažnai gali būti vartais i laisvę.

Vilniškėje Komjaunimo Tiesoje ok. Latvijos gyvenimas bei "socialistiniai laimėjimai" pristatomi tokių pavardžių korespondentų: A. Gočarovas, G. Ivanovas, J. Margolinas, V. Semionovas. Jie yra latviškojo gyvenimo kontrolieriai ir žinovai.

Šie korespondentai patetiškai aprašo, kaip "laiminga", "produktyvi" tapo latvių tauta sovietinės okupacijos metais. Tarp iliustracijų (Komjaunimo Tiesa, Nr. 192), tik pirštu durstelėję matome nuotrauką, vaizduojančią "jaunimo talką" kažkuriai prasimanytai statybai. Talkininkai: V. Judasėva, V. Tkačas, O. Bobrovas, V. Lomencevas, S. Afoninas. Tuo tarpu latvių jaunimas dirba statybose tolimiausiuose Rusijos rajonuose. Gaila latvių ir skaudu prisiminti, kad ta pati jaunimo išrovimo sistema taikoma ir lietuviams.

Sovietinis laikraštis patenkintai tauškia apie "laimėjimus", apie "komunizmo statybą".

Mes gi matome, kad latvių tauta kenčia šurpų genocidą. Visas laikraštis mirgėte mirga "komunizmo statybos laimėjimais", o matome ir didelius, tos statybos dalyvius, ir labai mažus, su vien tikrai rusiškoms pavardėmis... Rusai, rusai, rusai... Jų skaičius

PASIKALBĖJIMAS SU DR. JUOZU JURKŪNU

KLAIPĖDA ISTORIJOSE AUDROJE 1923. I. 15 — 1973. I. 15

Ryšium su 50 metų — pusės šimtmečio — sukaktimi nuo Klaipėdos krašto sukilimo, grąžinusio kraštą Lietuvai, skaitau būsiant naudinga, kad ir prabėgomis, žvilgtelėti į to krašto buitį mūsų, lietuviško, laikotarpio metu. Kreipiausi dėl to į dr. Juozą Jurkūną keliais klausimais, į kuriuos jis mielai sutiko atsakyti.

Kodėl pasirinkau dr. J. Jurkūną? Būtent: jis kurį laiką (1933-1936 m.) buvo atsakingose pareigose Klaipėdoje — pirmasis Lietuvos jūrininkystės inspektorius ir tarptautinės įstaigos — Klaipėdos Uosto Direkcijos juriskonsultas, be to, tuo pat metu būdamas Lietuvos Tautininkų S-gos Klaipėdos skyriaus pirmininku, turėjo ne tik progos bet ir pareigos labai aktyviai dalyvauti to krašto politiniuose įvykiuose. Ne be to, dr. J. Jurkūnas išėjęs aukštuosius mokslus (jūrų teisę) Vakarų Europoje (Belgijoje), vėliau buvęs Lietuvos diplomatinėje tarnyboje (Lietuvos Pasiuntinybė Berlyne įskaitytinai) — turėjo progos Klaipėdos krašto tautinę ir tarptautinę padėtį vertinti iš vidaus ir užsienio perspektyvos, juo labiau, kad jis buvo gerai susipažinęs su daugiau ar mažiau panašiais istorinio likimo klausimais Balkanuose, Elsave-Lotaringijoje ir ypačiai Sudėtų klausimu Čekoslovakijoje.

VI. B.

— Žvengiant į 50-ties metų praeitį, kokia vieta mūsų tautos istorijoje priklauso Klaipėdos krašto sukilimui, pavykusiam 1923 m. sausio 15 d. laimėjimu?

— Klaipėdos krašto 1923 m. sukilimui mūsų atsikūrusios valstybės istorijoje skirtina viena pirmųjų vietų. Jei 1918 m. Vasario 16-tos dienos aktas padėjo mūsų nepriklausomos valstybės pamatus, o tu pat metu lapkričio 23-čioji mums davė Lietuvos kariuomenės pagrindą — nepriklausomybės akto saugotoją ir garantą, tai Klaipėdos krašto sukilimas praskynė kelią, atidarė vartus į naujas ir toli siekiančias galimybes ne tik Klaipėdos kraštui bet ir visai Lietuvai. Šiuo drąsiu žygiu lietuvis ne tik atgavo dalį šimtmečiais prarastos teritorijos, bet jis, svarbiausia, savo tėvynei iškovojė laisvą išėjimą į jūrą — tą berubežinį kelią į visą platųjį pasaulį, negindytiną būtenybę valstybės ūkiui, ypač jos prekybai, nepriklausomai vystytis ir klestėti.

— Lietuviškuoju laikotarpiu (1923-1939) Klaipėdos krašte, neabejotinai liko stambių to laikotarpio pėdsakų jo gyvenime. Kokie būtų jų žymesni?

— Gerai, kad klausiate tik apie žymesnius pėdsakus, o kitaip tai reikėtų atsakyti ištisa knyga. Tuos žymesnius pėdsakus, lietuviškuoju laikotarpiu Klaipėdos krašte, turėtų pastebėti kur tik bepasisukęs kiekvienas objektus ir geros valios stebėtojas, o tuo labiau jų liudininkai. Vieni tų pėdsakų yra labai aktyvaizdūs, kalbą patys už save, kiti gi — reikalingi kiek įžvalgumo. Štai jie:

PRAMONĖ krašte, po prisijungimo, pakilo keturgubai. Klaipėdoje ir krašte įsisteigė daug naujų pramonės įmonių, amatų dirbtuvių bei gamyklų, kaip tai

ok. Latvijoje jau peržengė 50%. Ryga jau nebe latviškas miestas. Ryga jau sovietinis uostas.

Milžinišku tempu plečiami ok. Lietuvos miestai ir dirbtinai įkūriamos įmonės, rodo, kad parūpinę gyvenamąjį plotą, sovietai pagreitinta skuba kolonizuos ir Lietuvą. Jau dabar Klaipėda rusų nuošimčiais vejasi Rygą.

Argi šitokio skausmo akivaizdoje laisvieji egzilai pabaltiečiai nesutars veikti išvien? (ar)

dū medvilnės verpimo ir audimo fabrikai, didžiausia visoje Lietuvoje mezgimo įmonė, siūlų dažykla, kilimų ir kojinių fabrikai, žuvies apdirbimo, maisto ir kitos įmonės. Prieš prisijungimą, Klaipėdos medžio apdirbimo įmonėse, kurios buvo beveik vienintelės įmonės krašte, dirbo tik apie 2.400 darbininkų. Po prisijungimo, gi, visose Klaipėdos įmonėse jau dirbo virš 12.000 darbininkų. Toks ryškus krašto pramonės pažūgėjimas žymiai prisidėjo ir prie vietos prekybos suklestėjimo. Vidaus, tranzito ir užsienio prekybą kartu sudėjus, jos metinė apyvarta pakilo penkeriopa. Tam pavaizduoti bene geriausiu liudininku būtų Klaipėdos uostas, kuris naujoje geopolitinėje konsteliacijoje tapo visos Lietuvos ir viso Nemuno baseino bei į jį gravituojančių kraštų prekybos raktine figūra. Jei prieš 1923 m. į uostą, taikos metais, vidutiniškai įplaukdavo apie apie 300 laivų per metus ir prekių apyvarta uoste tesiekdavo vos apie 250.000 tonų, tai 1938 m. į uostą jau įplaukė 1549 laivai ir jo prekių apyvarta pasiekė 1.532.238 tonus. Šios kelios skaitlinės daug ką byloja. Jos be kita ko labai vaizdžiai parodo, į kokią pajėgų prekybos uostą išaugos vos tik per 15 laisvės metų — tas pirmiau nežymus ir vokiečių apleistas žvejų uostas. Jį ryškiau pavaizduoti — reikėtų atskiro, ilgo ir išsamaus straipsnio.

Pramonės ir prekybos klestėjimą Klaipėdos krašte įkandin sekė lietuvių švietimo, kultūros, meno ir kitų institucijų vešli ir spalvinga veikla. Tų institucijų čia tiek pridėjo, jog Klaipėdą, prieš jos atskyrimą (1939 m.) nuo Lietuvos — buvo galima laikyti vienu didžiausių lietuvių kultūros ir švietimo centrų Lietuvoje. Tai patvirtina šie faktai: tuoj po išlaisvinimo, Klaipėdoje įsteigta konservatorija, Muziejaus Draugija ir 1926 m. — Mokyklų Draugija, kuri vėliau savo žinoje turėjo virš 50 lietuviškų pradžios mokyklų, 3 gimnazijas ir didelį berniukų bendrabutį. 1934 m. įkurti Prekybos ir Pedagoginis institutai. 1935 m. atidarytas Klaipėdos Valstybinis Teatras, gi 1938 m. Klaipėdos priemiestyje, Smeltėje, įkurta Amatų Mokykla. Nekalbant jau apie 1936 m. pastatytą radijo stotį, reikėtų paminėti ir lietuviškąją spaudą bei krašte įsisteigusias virš 15

VL. BAKŪNAS

įvairių lietuviškų organizacijų, jaunimo draugijų bei klubų, kurių visos, daugiau ar mažiau, prisidėjo prie užgožtos lietuviškos sąmonės budinimo. O jei prie visa to pridėti didelę, gražią ir moderniškai įrengtą Raudonojo Kryžiaus ligoninę, imponuojančius Vytauto Didžiojo gimnazijos rūmus, modernišką "Ryto" spaustuvę, Amatų mokyklos rūmus, naujus sporto rūmus, brangių uosto įrengimus ir kitus Klaipėdos miesto ir krašte išdygusius pastatus, ypačiai Smeltėje, centrinės valdžios parama, išaugusį naują miestelį, tai ir didžiausi skeptikai ar mūsų nedraugai, bei buvę krašto okupantai turėtų, jei ne viešai, tai bent savo širdyje pripažinti, jog visa tai buvo labai didelis, tiesiog milžiniškas ir didžiai kultūringas lietuvių darbas.

— Nežiūrint, kad kalbos atžvilgiu kraštas buvo "lietuviškas", tai tikrąja to žodžio prasme atlietuvinimo procesas vyko labai lėtu tampu. Kame buvo priežastis?

— Šis klausimas skamba paradoksiškai ir paviršutiniškai žiūrint atrodytų, jog jo gilumoje slėptųsi kokia tai gili mįslė. Tačiau taip nėra. Kad atlietuvinimo, sakyčiau tautinio atsamoninimo procesas krašte vyko lė-

tai, tai tiesa. Bet tai buvo visai normalus istorijos slinktyje vykęs atvirkščias procesas. Nieks nepaneigs istorinio fakto, kad Klaipėdos krašte lietuvis per penkis su viršum šimtmečius buvo svetimos kultūros užgožtas ir okupanto sisteminiai tautiniai nusamoningas. Tad nenorėkime, kad jis per penkiolika laisvės metų būtų pajėgęs tautiniai atsamonininti. Gi tautiniai atbudinti, atsamonininti žmogų — tai ne kokią pastatą ar kitą daiktą, kad ir gana didelį fizinio pobūdžio užsimojimą įvykdyti. Gerai dar, kad per tokį ilgą, šimtmečiais trukusį, laiką klaipėdiškiai išlaikė savo tėvų (lietuvišką) kalbą ir palyginamai mažai atskiedė savo kraują svetimuoju.

— Politiniame krašto gyvenime per tą laikotarpį nepadarėta beveik jokios pažangos. Tai ryškiai matome iš krašto seimelio rinkimų davinio. Kodėl taip buvo?

— Lėtą tautinį atbudimą krašte natūraliai sekė ir lėtas vietinio lietuvių politinis atsipeikėjimas. Slopintas tautinėje sąmonėje ir per šimtmečius griežtos germaniškos administracijos "muštravotas" krašto lietuvis nedrįso staigiai politiniai persilaužti ir tokiu būdu lyg gėdindamasis savo brolio didlietuvio — su juo nekeliovo kartu. Be to, klaipėdiškį lietuvių parapijinę politiką dažnai veikė ir ekonominiai išskaičiavimai. Tai ypatingai buvo jaučiama ūkininkų tarpe. Jei prieš seimelio rinkimus už beko kilo gramą koks (Nukelta i 4 psl.)

Šis bei tas

Kalėdmetis šįmet džiaugino ne tik dovanom, pokyliais, viešnagėm ir vaišėm, bet lyg sutartinai pasigarsino net kelios labai naudingos kultūrinės ir tautinės žmojų premijos. Pirmiausia pasigėrėjome Birželio trėminių tema sukurto eilėraščių -- "Fraternitas Lituanica" paskyrė B. Pškelevičiui 500 dolerių premiją. Taip, lyg ir sėkmingas žygis, kurio seniai laukta. Juk mes kasmet nuo širdžių gauduom tebeimime Daisijų Birželį, nes dar neužmiršti broliai sesės staiga brutaliai ištrėmė iš tėvynės ir didžia dalimi nukankinti Sibire. Kiti dar tebeskursta tenai, tretį grįžo namo paliege ir anksčiau į kapus nuėjo. Todėl būtų laukina kasmet po naują dainą šia tema pagerbtinai išskirti, kad pagavintų ir ryškiau įprasmintų mūsų birželines sueigas, lūdinčias dėl nukankintų saviškių ir vis tu pačiu ryžtu kovojant dėl laisvės Lietuvai, Birželio įvykiai labiausiai mums šiuo metu įsidėmėtini: jokių būdu nepamiršti okupanto žiaurumo ir nepasiduoti jo vilionėms, neatsisakyti griežtos kovos! O tinkama daina itin kursto tautinį entuziazmą ir palenkia idealistiniams veikimui.

• Prieš pat šventes Vilniaus K.L. sąjunga paskelbė konkursą romanui apie Vilnių, nes šįmet sueina sostinės sukaktis. Ir ši premija buvo seniai reikalinga, tiesiog būtina. Kai tiek pinigų jau iš dalinome mažesniems kultūros dalykams, tai Vilnius -- pasaulinės garbės miestas ir tautos brangiausias perlas -- per ilgai turėjo laukti savo dalies. Jo spalvinga istorija, didi mokslinė šviesa, meno turtai, o ir lietuvių širdies ir kūno kančia dėl jo amžiams kovojant ir žūstant -- šį vardą įrašio deimanto raidėm Lietuvos vėde. Ir apie jį romanų reikia mums ne vieno ir ne dviejų, o -- kasmet bent po vieną išskirtinai premijuoti.

Tuoju spaudoj pasigirdo balsas, beveik piktas, kad, girdi, visai ne romanų, o mokslinių veikalų apie Vilnių pirmiau reikia. Taip, reikia, bet bloga yra tik viena sritis tevertinti, kitas niekinant, nes -- visi frontai lygiai svarbūs, ir tik visapusiškai veikla nėra tikrąja laimėjimu. Be abejo, verta buvo Viln, sąjungai tą nemažą sumą abiem sritim lygiai padalinti. Šioks netikslumas įvyko dėl to, kad neturime kultūrinės centro vadovybės, kuri veikliai ir iš esmės nuolat studijuotų mūsų darbų eigą ir vis viešumon išsklaidytų pabrėždama, kurie kultūros darbai dabar ypač skubiai vykdytini, kurios spragos labiausiai jaučiamos. O be rimtos centrinės rikiavimo rankos mūsų dabartiniai kultūros žygiai užmojai, nors gerų norų -- tebeina partizanaiškai, neišbalansuoti.

• Trečia premija yra ypatingai įdomi, nes naujaip savotiška, visai iš kitos srities -- visuomenininkui už lietuviškų ir krikščioniškų idealų veiklą. Ir labai protingai sumanyta, kad ši premija bus kasmetinė, todėl daug didesnės vertės: nuolatinė ilgalaikė paskata sukels gilesnį dėmesį, išsisklaidys tradiciškai ir -- gal būtų, nešį išpūdingus vaisius. Kasmet sukurstys daugelį jos siekti -- jei ne šiais metais, tai kitais bus proga laimėti. Tačiau be reikalo graži intencija susiaurinama premijos skyrimą pavadant konfesinei Katalikų Bendrijai, ypač kad ji nėra jos mecenatas. Pas mus jau per daug įsigali kultūrinė srities paprotys -- ypatingiau globoti savą grupę (partiją, ideologiją, religiją, meno linkmę, amžininkų kartą etc.). Todėl dabar pusiausvyrai atliakyti reikia dar antros visuomenininko premijos, kuri būtų teikiama neutraliam rankom. Tuoj ieškotinas antras mecenatas -- gal kuri kultūringa draugija ar LB šią spragą užkūstų? Ir čia ne didelio pinigų svarba -- gali būti ir maža suma, bet gili prasmė: visuotinis įvertinimas, viešo pagerbimo balsas! Tautinės veiklos pripažinimas nevienam iš nuoširdžių veikėjų daug reikšmingesnis. Šimtinė gali būti vertesnė nei tūkstantinė, jei teikiama visuotinesniu balsu. O siaurai ribotas išpūdis, jei pagarba išeina iš vienos grupės, ne iš mūsų išieivijos visumos. Tik vienybėje galybė, o susiskaldymas smulkiais pagalėliais ir geras pastangas sumenkina.

KODĖL VOKIEČIAI PRALAIMĖJO RYTUOSE (3)

Generolas Gehlenas teigia, kad vokiečiams nepasisekus sunaikinti 1941 m. vasarą sovietų karinį potencialą, įvairūs Generalinio štabo skyriai pradėjo ieškoti priemonių išgelbėti tai, ką dar galima buvo išgelbėti. 1942 metų pradžioje jie buvo pasiryžę ieškoti vietų imperijos tautų talpos, vėliau su tuo sutiko ir Rytų ministeris Alfredas Rosenberg, tačiau Hitleris norėjo pasiekti pergalės tik jėga. Greitai tuo visi išitinko.

Kai Gehleno bendradarbis Strik-Strikfeld kalbėjosi su paimtu į nelaisvę Stalino sūnumi, tas jam aiškiai pasakė: "Vienas dalykas, kurio mano tėvas bijosi yra tautinis atgimimas, bet to žingsnio jūs niekuomet nepadarysite". Kodėl? Pasiteiravo tardytojas, Stalino sūnus atsakė: "Dėl to, kad mes žinome, kad jūs atėjote mūsų kraštą užkariauti, bet ne išvaduoti".

Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, -- rašo Gehlenas, -- kurios sovietų buvo okupuotos 1940 metais, savo tautinės nepriklausomybės atsiminimas dar buvo šviežias. Lietuviai, latviai ir estai tuojau pasisidūlė talkininkauti, tikėdamiesi nepriklausomybės. Ukrainiečiai, Kaukazo tautai ir turkų kilmės tautelės tikėjosi ne tik išvadavimo iš Stalino jungo, bet ir ne priklausomybės, nors kai kas iš jų netaip entuziastingai, kaip tremtyje gyvenę jų vadai tikėjosi. Po dvidešimt metų neteisėbės ir teroro, atstatymas elementarinių žmo-

nių teisių, pagarbos žmogui, laisvės, teisingumo, nuosavybės teisių juos visus stumtų vokiečių pusėn. Kas gi galėjo būti natūraliau negu pasukti ta kryptimi?

Garbingas pasidylimas ta prasme galėjo sukelti tikrą išvadavimo karą, kuris tikrai pasibaigtų mūsų pergale. Tos politikos norėjo visi fronto vadai, jei ne sąmoningai, tai bent instinktyviai, norėdami svetimų tautų talkininkais papildyti savo dailių praretėjusius karius.

Iš dalies jie tai darė be Berlyno žinios ir todėl niekas tiksliai nežinojo svetimųjų HILFSS-WILLIGE skaičiaus, bet Gehlenas mano, kad 1943 metais jis siekė 320.000 vyrų.

Smolenske net buvo sudaręs rusų komitetas, kuris žadėjo sukelti milijono vyrų armiją. Maršalas von Bock rėmė jį, bet Hitleris tą talkos pasiūlymą atmetė, kaip anksčiau atmetė ir lietuvių, latvių bei estų pasiūlymus. Tokios politikos pageidavo ir maršalas Brauchitsch, kuris svetimųjų talkai pridavė labai daug reikšmės. Bet abu maršalai 1941 gruodžio mėn. buvo atleisti iš einamų pareigų, nors ne dėl tos pačios priežasties.

Gehlenas prisimenapastitarimus tuo klausimu su generalinio štabo viršininku Halderiu ir kitais vadais. Jie visi buvo už okupacinės politikos pakeitimą. Daugiausiai tuo sielojosi šalininkai paties Gehleno, operacijų

skyriaus viršininkas Jeuringer ir quartermaster general Wagner.

Tie sutarė eiti prie politikos pakeitimopalaiptui, pirmiausiai sunormuojant svetimą savanorių statusą ir santykius su vokiečiais. Buvo paruoštas įsakymas, leidžias atskirų divizijų vadamams sutelkti tarp 3 ir 4 tūkstančių savanorių. Hitleris liko nenuolaidus. Dar daugiau, jis sumanė pulti Kaukazą su kuriuo susisiekimo linijos buvo labai ilgos ir tuo pačiu galėjo būti apsaugotos tik su vietos gyventojų talka, bet tos talkos jis nenorėjo.

(Bus daugiau)

PHILADELPHIA

BENDRUOMENĖS BALSO NEGALAVIMAI

Nuo 1954 m. sausio 3 d. Philadelphiaje buvo pradėtas kartą savaitėje lietuviškos programos radijo bangomis transliavimas pasivadavimu BENDRUOMENĖS BALSAI, esantis pilnoje Philadelphiaje lietuvių apyl. valdybos globoje. Pirmame savo gyvavimo dešimtmetyje laikas ir radijo stoties vietovės keitėsi, kol pagaliau apsisistota prie dabartinės stoties WTEL banga 860 šeštadieniais 1:30 iki 2:30 val. p.p.

Šių metų liepos 28 d. Bendruomenės Balso programa bus tūkstantinė. Tai vertas įvykis visų philadelphiečių lietuvių pasididžiavimo, nes per šitą komunikacijos priemonę, kaip kitur, taip ir čia labai daug prisidėta prie lietuvių išlikimo bei vietos visuomenės kultūrinimo darbo.

Buvo laikas kai šiai programai praveisti neturko talkininkų, tačiau ilgainiui tas pradinis entuziazmas vieniems pernelgi išsisėmė (būta ir nesutarimų) ir galop atiteko visą darbo našta kelti vienam to kolektyvo nariui, paslaugiam, pareigingam ir užsispyrusiam žemaičiui Henriui Savickui. Kai jis pavargsta, tada šoka prisimadauti prie vieno ar kito asmens kuris iš jų daugiau ar mažiau yra sugėbant is atlikti tą patarnavimą.

Kaip minėta, Bendruomenės Balso globoja vietos lietuvių bendruomenės apyl. valdyba kartą nešdama visą atsakomybę už visą veiklą bei jo egzistenciją. Kyla klausimas, kodėlgi nesidairoma ir nesirūpinama sudaryti, kaip anuomet buvo, Bendruomenės Balso redakcinį kolektyvą? Jei pritrūkome kiek pagalbos iš vyresniųjų, tai žvelkime į jaunesniuosius, kurių čia turime nemažai. Pribrendo reikalingas pagalvoti apie tai, kad kartą sunegalavus H. Savickui, kas stos jo vieton? Nemažai dėl to kenčia ir programų kultūrinis lygis ir jis negali būti pagerintas šitokioji padėtyje dalykams pasiliekan.

Kita bėda, tai lėšų sutelkimo klausimas. Skelbimų turima mažai. Prie dabartinio tarifo radijo stoties administracijai Bendruomenės Balsas sumoka 1 metus \$5720 ir tenka būkštauti, kad neuždėtų dar daugiau. Jau daug kas samprotauja, kad Bendruomenės Balso reikia sutrumpinti į pusvalandį, tuo pačiu sumažinant programos muzikinę dalį ir skelbimų tekstus.

Reikia pagalvoti ir apie Bendruomenės Balso archyvo sutvarkymą. Dabar jis vadovų kambaryje visur išmėtytas po kampe, o juk tai brangus visuomeninis turtas ir turi rasti savo vietą. Didesnė dalis galėtų būti nugabenta į Lietuvių Archyvą Chicago.

Dėl visa to ką čia išdėsdami nuoširdžiai ir atvirai, Bendruomenės Balso globėjams verta būtų rimčiau susirūpinti ir pasiūlydinti į gerą pusę bendrąjį mūsų visų ir lietuvių išlikimo labui.

Juozas Bubelis

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

IR VĖL PRADEDAME GINČYTIS

Kalbant apie organizacijastenka atkreipti dėmesį, jog ir privati iniciatyva tautiniuose reikaluose kartais daugiau atlieka už įvairius komitetus, kurie daug laiko praleidžia besodžiaudami ir bediskutuodami, ką ir kaip atlikti ir išsiskirsto ligi kito pasimatymo palikę nenuspręstus planus.

Štai nuo Simo Kudirkos tragedijos praėjo jau virš dviejų metų. Įvykiams dar neatvėsus, Jurgis Gliuda paruošė, Viltis išleido dokumentuotą knygą lietuviškai ir Manyland Books leidykla angliškai. Lietuvišką teko leisti antrą laidą. Angliškoji, skirta amerikiečiams susipažinti su

valdžios organų nežinojimu ar nenorėjimu žinoti savo valstybės įstatymų. Tačiau, nevismūsų veikėjai drįso "Simą" dovano ti JAV pareigūnams, kad jie susipažintų ir pasimokyty iš savo viršininkų neatitaisomų humanistikumo klaidų.

Dabar teko patirti, kad pats autorius J. Gliuda prezidentui Nixonui viešint San Clemente, Kalifornijoje, gruodžio 2 d. pasveikino jį su rinkimų laimėjimu ir pridėjo knygą "Simas". Gal prezidentas pagalvos, kur buvo pats pirmasis Simo išdavimo šaltinis. Jau iš Washingtono jis gavo tokio turinio laiškėlį:

THE WHITE HOUSE

WASHINGTON

November 14, 1972

PERSONAL

Dear Mr. Gliuda:

It was especially kind of you to send me the copy of your book so warmly inscribed. I am grateful for your support, and appreciate your interest in bringing this volume to my attention.

With my best wishes to you and Mrs. Gliuda,

Sincerely,

Richard Nixon

Būtų gera, kad ne tik Simo Kudirkos, bet ir kitais mūsų tautą liečiančiais atvejais angli kalba informacine medžiaga aprūpintume senatorius, kongresmanus bei kitus pareigūnus. Kartais privatus asmens tokią dovana yra patikimesnė ir malonesnė nei specialių komitetų ar organizacijų.

Lietuvių išsivija JAV vakaruose lūžta į du "lagerius". Vieniems maloniau (saviautos požiriu) jaučias su klaidinga iliuzija. Jie ignoruoja realybę, kad bendravimas reikalingas tikbolševikams ir taip darydami galvoja netgi apgauną bolševikų agentūras ir remia tautiškaumą. Kitiems pabodo nuolatinis aliarms ir budrumo stovis ir jie nori ramiai ir taikiai snausti.

Gi šiaurės Amerikos viduryje už vis labiausia Chicago ir jos apylinkėse mūsų išsivija, atrodo, jau ir visai suskilo į du lagerius ir veda nuolatinę savitarpio kovą. Priešo pusėje, tačiau, visada lieka tik mažuma. Visuomenė gerėja lietuvių mokyklos vakaro programa, kurią pravedė Birutė Pokelėvičiūtė tartum kolektyvas tautos atskaldinams atversti. Vakaras praėjo įspūdingai, ir nuoširdžio, vieningo, pakilio dvasiojo bei nusiteikimo prieš atskaldin.

Iš Europos ateina tokios pat žinios. Net ispanų rašytojas Madrida pastebi, kad lietuviai moka puikiai susiorganizuoti, bet susiorganizavę pradeda ginčytis. Taip buvo Lietuvoje 1918 metais, kada dauguma inteligentų grįžo iš Rusijos ir pradėjo kurtis savo tėvynėje. Neilgai trukus atstatė rusų ir vokiečių nuturtą kraštą ir gražiai įsikūrė patys. Tada pradėjo ginčytis.

Dabar, po didelių pergyvenimų, viską pradedą atsidirę svetimuose kraštuose be pinigų, be kalbos, be artimųjų. Tačiau, ne ilgai truko ir vėl iš naujo gražiai įsikurti. Daugelis atgavo profestas, įsigijo naujas, išmokslino vaikus ir gražiai įsikūrė materialiai, įkūrė reikšmingų, didelių, daug organizacijų bei institucijų ir vėl pradėjo ginčytis savo tarpe ir tuo silpninti visa, kas per porą dešimtmečių sukurta.

Atlanto pakrašty, JAV rytuose tarpusavio kovos švelnesnės. Bimbininkų organizuojamus koncertus lanko saujelė žmonių, bet neeiliniai asmenys. Aktorius

V. Žukauskas radijo bangomis transliuojamojo savo humoristinėje programoje Naujųjų Metų linkėjimų progą priminė ir Lietuvos okupanto palaiminimu ruošiamus kultūrinio bendradarbiavimo koncertus JAV-se, paminėjo visus tų koncertų lankytojus ne eilinius asmenis, bet orgijų vadovus, užmiršęs tačiau New Yorko lietuvių abiejų radijo vlandelio vedėjus su poniomis ir savo štabais.

Liaudis okupantui nereikalinga, paėmus nelaisvės vadus tikisi, kad kareiviai patys ateis. Tad okupantui reikalingi iškilesni žmonės, turintieji didesnę ar mažesnę savo auditoriją, iš kurios newyorkiečiai aiškiai gavo progos pastebėti New Yorke apsilankius iš okupuotos Lietuvos bėgliais, apie ką trumpai ir aiškiai buvo priminta "Darbininkų" vedamajame gruodžio 22 d. būtent:

"Nuoširdžiai sutinkam kiekvieną ištruktą iš vergijos ir atsidūrusį laisvėje. Nuoširdžiai norim jį paremti, kaip ir mes kitados buvome paremti.

Bet nevykusiu būdu noras paremti gali virsti kenkimu savai išsivijos bendruomenei, tos bendruomenės organizaciniam vienetam, kurie yra mūsų gyvavimo ženklas.

Tokiu kenkimu tenka vertinti žodžius, kurie viešai buvo paleisti į orą ryšium su bėgliais šeimos pasirodymu New Yorko. Jų žodžiai ir žodžiai apie juos, tyčia ar netyčia nesukontroliuoti, nepatarnavo nei lietuviškam reikalui, nei atbėgantiems apskritai, o šią šeimą pastatė keistoje šviesoje..."

Iš kitos auditorijos į orą buvo paleista priešui naudinga, o tiesai neatitinkanti kalėdinė propaganda. Girdėjome garbinimą, mums gerai pažįstamo kunigo kalėdinį žodį ir po jo tėvų pranciškonų vyresniojo žodį ir po to buvo pranešta, jog dabar išgirsime iš Lietuvos Kaukazo bazilikos giedant kalėdinę giesmę iš juostelės. Išgirdome.

Kur gi ten tas religijos persekiojimas? Iš kur tie 17000 parašų skundas atsirado, kunigų trėmimai ir kalėjimus uždarymai, už ką? -- ėmė telefonais viens kito klausiti eiliniai žmonės. Juk ten Kalėdos švęsti uždrausta, lietuviai privalo tą dieną dirbti ir baudžiamieji už praleidimą darbo, šnipi-

nėjama, kad nesimelstų tą dieną, pasipylė klausimai.

Kai mes girdime melą iš svetimų lūpų, jis netaip klasingai skamba. Kai pajuntame mušimo smūgį nuo svetimos rankos, jis nėra taip skaudus. Tačiau išgirstas melas ar gautas smūgis iš savo brolio lietuvio yra dvigubai skaudesnis.

Kun. Antanui Račkauskui 65 metai

Kun. Antanui Račkauskui spalio 21 d. suėjo 65 metai amžiaus, tačiau mūsų spaudoje jis nebuvo plačiai paminėtas, kaip tik maža eiline žinute. Deja, kun. Račkauskas nėra eilinė asmenybė. Jo gyvenimas nebuvo rožėmis klotas, nes jis ne tik kunigas, bet ir nemažesnis patriotas, kuriame rusena tautinė meilė savo kraštui ir savo tautai. Mūsų tautos istorijoje jis bus minimas ne tik kaip eilinis kunigas, bet kaip buvęs pirmas ir paskutinis mūsų karo laivo "Prezidentas Smetona" kapelionas.

Kun. Račkauskas gimė 1907 m. spalio 21 d. gražioje žemaitijoje, o dar gražesnėje Platelių apylinkėje, Medininkų kaime. Čia jis pradėjo mokslą ir toliau jį tęsė Telšiuose, o kai įsisteigė Telšiuose kunigų seminarija, stoji į ją ir po 7 metų studijų buvo įšventintas į kunigus, pirmoje tos seminijos laidoje.

Jaunas kunigas pradėjo jauno vikaro gyvenimą Tverne parapijoje. Po dviejų metų jis buvo perkeltas vikaru į Kuršėnus, šiaulių apskr. Didesniame mieste jis pasižymėjo ne tik kaip kunigas, bet ir kaip geras jaunimo organizatorius. Čia jis išbuvo iki 1939 metų.

Kai vokiečiai užgrobė Klaipėdos kraštą ir likome be savo uosto, tuomet pradėjo atgyti šventosios uostas, kuriame pėrsikėlė mūsų karo laivas su keliais pasienio apsaugos laivais. Šventoji pagyvėjo. Ir dvasiškijausis rūpino, kad šventojoje reikia įsteigti parapiją ir tos parapijos įsteigimui vyskupas Staugaitis pasirinko kun. A. Račkauską. Atvykęs į šį naują uostamiestį jis pradėjo kurti parapiją. Čia jis pamatė, kad mūsų karo laivynas su 200 vyrų įgula turi kapitoną, bet neturi kapeliono. Mūsų vyriausybė įvertindama jo idėją, paskyrė laivyno kapelionu. Neilgai jam teko džiaugtis prie Baltijos jūros. Bolševikams užplūdus Lietuvą, jis tyliai pasitraukė į vakarus.

Lietuva jau rodėsi vėl bus laisva ir jis norėjo grįžti, bet gestapas neleido. Tad jis slapta grįžo į Lietuvą ir žemaitijoje pradeda kunigauti. Antram bolševikų antplūdžiui atei- nant, vėl išvyko į Vakarus. Karo pabaigą sulaukia Vokietijos vakaruose. Pagaliau 1950 m. imigruoja į

(Nukelta į 5 psl.)

Klaipėda istorijos ...

(Atkelta iš 3 psl.)

Wirtschaftsverband'o atstovas pasiūlydavo keletą centų daugiau negu centro valdžia mokėjo — tai to daugumai vietos ūkininkų pakakdavo savo politiniam nusistatymui pakeisti. O ką bekalbėti apie visus kitus spaudimo būdus, kurie ypač prieš seimelio rinkimus, tiesiog gyventojus terorizavo. Nežiūrint mums nepalankaus, krašte, gyventojų politinio nusistatymo, nepasakyčiau, kad politiniame krašto gyvenime per lietuviškąjį laisvės laikotarpį nepadaryta jokios pažangos. Tiesa, kad jos mažai tematėme seimelio rinkimų davinuose. Bet ji buvo jaučiama gana ryškiai skaitlingose lietuviškose organizacijose. Mums trūko tik daugiau laiko ir pakantos.

Dabar kai kieno teigiama, kad Lietuvos vyriausybės užimta griežta pozicija prieš Klaipėdos krašto vokiečių (nacinę) politiką privedė prie Klaipėdos krašto likvidavimo 1939 m. Ar toks teigimas, Tamsos nuomone, turi bent kiek pagrindo?

Mano nuomone, toks teigimas neturi jokio pagrindo. Kadangi tas "kai kieno" teigimas atrodo pasakiškas, tai gal būtų pravaizdas, jį ir atsakyti pasakos apie vilką ir ėriuką išvada ir pamokymu. Lietuvos vyriausybė, it tas ėriukas, visai vistiek ką krašte būtų bedariusi, kokią "vilko" atžvilgiu poziciją būtų užėmusi, "drumsčianti" ar

"nedrumsčianti" vandenį — vistiek Berlyno vilkas jį būtų sudorojęs... Būtų buvę labai nuostabu ir strategiškai nelogiška, jei Hitleris atsiėmęs visas, po Versalio sutarties nuo Vokietijos atskirtas, žemes ir ruošdamasis savo pagrindiniam žygiui į Rytus — būtų palikęs svetimųjų žinioje istorinį "Drang nach Osten" prieitį.

Turint galvoje mūsų tautines ir valstybines aspiracijas Klaipėdos krašte, ar buvo pakankamai ir laiku padaryta viskas, kiek per tokį trumpą laikotarpį buvo įmanoma, tų aspiracijų pasiekimui?

Žinoma, tautinės ir valstybines aspiracijas sunku atsverti, jas pamatuoti, o dar sunkiau joms nustatyti ribas. Tačiau siekdami atsakymo, šiam klausimui, ausrinio vidurio — gal ir neklisime tarę, jog turint galvoje tuometinius visos Lietuvos materialinius išteklius ir jos intelektualines pajėgas — per tą trumpą laikotarpį krašte padaryta kas tik žmoniškai buvo galima ir būtinai reikalinga. Taigi, Didžioji Lietuva, kaip ta geroji motina, dažnai nuo savęs turėdavo nutraukti geresnį kasną, kad tik savo dukrai — Klaipėdos kraštui — padėti, o kartais ją net ir papaikyti. Tai, pastaruoju metu, tautoje buvo labai pastebima ir piliečiai dėlto vis dažniau buvo pradėję reikšti nuste- bimo, jei nepasakyti — nepasitenkinimo. Bet kita vertus — kada gi piliečiai savo vyriausybę nepaplaka?

VLADAS NIUNKA "INFORMUOJA" ITALĄ VYSKUPĄ

I Vilnių atskirio Ave-lino vyskupijos generali-nis vikaras Ferdinando Renzulli ir Italijos darbi-ninkų krikščionių unijos pareigūnas Villa. Šiedu vyrai sugalvojo aplanky-ti Sovietų Sąjungą ir su-sipažinti su religinės praktikos problemomis viešai deklaruojamo ate-izmo krašte.

Savaime aišku, kad sve-čius labiausiai domina Ka-talikų bažnyčios padėtis vieninteliame Sovietinės Imperijos sąstate esan-čiame katalikiškame krašte, Lietuvoje. I Vil-nių atvykusius svečius tuoj pat pasigavo į savo bučių bendravimo komi-tetas. Vikarą Renzulli ir darbuotoją Villą nuvežė pas Vilniaus kurijos val-dytoją Č. Krivaitį. Susi-tikimas vyko bendravimo komiteto pareigūnams da-lyvaujant. Mat, reikėjo "vertėjų".

Po to vizito, kuris sve-čius įtikino, kad Vilniaus vyskupija vis dėlto egzis-tuoja, kad, net gi, turi sa-vo hierarchinę viršūnę, svečius pradėjo vežioti po miestą: rodė istorines vietas, miesto pobūdį, ap-lankė kelias tebeveikian-čias bažnyčias.

I pasikalbėjimą atsku-bėjo "Tarybų Lietuvos Mokslo akademijos aka-demikas" Vladas Niunka. Iš tikrųjų šis "akademi-kas" yra plėšrios kovos prieš religiją ir "religi-ninkus", vienas vyriaus-iųjų budelių. Jo inicia-tyvai priklauso piktybi-niai pamfletai prieš Va-tikaną, prieš neklusnius Lietuvos religinio gyve-nimo asmenis. Tenka gal-voti, kad ir fizinio lietu-vių kunigų naikavimo bei įkalinimo faktai nesveti-mi Vladio Niunkos inicia-tyvai.

Niunka vadovauja ateis-tinio žurnaliuko "Laikas ir įvykiai" darbuotei. Tai aršus agitatorių ir "kovo-jančių bedievių" instruk-tažas, kaip šnipinėti ti-kinčiuosius, demaskuoti žmones, slapta lankan-čius bažnyčią ir pan. Šie daviniai, savaime aišku, demaskuoja ir "akademi-ko Niunkos" prigimtį: tai partinis pareigūnas, ku-riam pavesta kovoti prieš religiją.

Ne be reikalo, kaip tik tą Vladą Niunką ir paki-šo pasikalbėjimui su ita-lais "religininkais".

Svečių Niunka, aišku, negali įkalinti, kaip jis tai darė ir tebedaro su lietuviais dvasiškiais. Bet italus svečius Niun-ka stengėsi apkvaintinti. Nežinia, ar jo tvirtinimai įtikino vizitininkus? Ne-žinia, ar svečiai išvyko iš ok. Lietuvos nurimę, kad katalikų bažnyčia te-beturi perspektyvas gy-vuoti ir veikti?

Pasak sovietinius šal-tinius, Niunka papasako-jo italui vikarui, kad... nors krašte vyrauja ma-terialistinė pasaulėžiū-ra, nepritariama bet ko-

kiam tikinčiųjų diskrimi-navimui. Religiniai jaus-mai, esą, neižeidžiami. "Visų komunistų par-tijų dokumentuose", kvai-lino Niunka savo svečius, "pasakyta, kad komunis-tai gali bendradarbiauti su katalikais".

Tai buvo aliuzija įta-lų kompartijos nuostatus, kurie, laikinai, pride-rinti tamsesniems kata-likams gaudyti. Gi ok. Lietuvoje komunistai ge-rai "bendradarbiauja" su katalikais ... teismų sa-lėse, kalėjimų kazema-tuose, tolimo Sibiro nai-kinamųjų stovyklų baisy-bėse.

Vizitas buvo stebėtinai trumpas. Tai su tikslu, kad svečiai turėtų tiktai

paviršutinišką, Niunkos propaganda ir kraidinimu sudurstytą išpūdį.

Už tai, sovietinė spau-da jau kalba už tuos sve-čius, tariamai vaizduoda-ma jų išpūdžius.

Sovietinė spauda tvir-tina: "tikrovė, kurią jis (svečias) pamatė savo akimis, pasakoja apie gražų, klestintį Lietuvos gyvenimą, didelę pažan-gą. Jis (svečias) stebėjo-si tomis socialinėmis priemonėmis, kurias ko-munistų partija skiria darbo žmonių gerovei kel-ti".

Tai, tur būt, ir buvo tie Niunkos tvirtinimai, kuriais jis stengėsi sve-čius italus "religinin-kus" klaidinti ir kvailin-ti. (dz)

E. ZABARAUSKĄ PRISIMINUS

Edvardas Zabarauskas, buvęs Korp! Neo-Lithuania pirmininkas, turėjo malonų būdą ir savo gabumais daug žadėjo tėvynei.

1940 metais bolševikams okupavus Lietuvą, persikėlė gyventi į mūsų namus. Tuo metu mes visi trys pasida-rėme bedarbiai. Vėliau ma-no vyras išvyko mokyto-jauti į Kupiškio gimnaziją, o aš pradėjau dirbti Lietu-vos Banke. Greit pastebė-jom, kad mūsų ramioj gat-vėj mums nepažįstami as-menys pradėjo Eduardą sekti. Netrukus pradėjo iš-kvietinėti į miliciją. Pirmą kartą buvo pašauktas vos pritemus. Grįžo parvėčiui, labai išblyškęs ir pavargęs. Kai paklausėme, kas atsitį-ko, atsakė neįprastu jo iš-auklėjimui tonu: "Nieko neklauskit, supraskit, kad nieko negaliu atsakyti". Nuo tada daugiau jo ir ne-klausinėjome. Kartą val-gant jis dar nežymiai pa-stebėjo, kad geriau esant kartu, turime mažiau kal-bėti.

Rudenį artėjant nuotai-kos darėsi dar liūdnės. Eduardas kelis kartus užsi-minė apie išsikėlimą iš Kau-no. Nesiteiravome nei ka-da, nei kur. Spalio 3 d. jis buvo pakviestas prie telefo-no ir po to tuoj išėjo. Tai buvo paskutinis kartas. Ant jo stalo radome voką su se-sers adresu.

Daug kartų jo teiravosi telefonu, bet mes dėsėm teisybę pasakyti. Pagaliau lapkričio mėn. 25 d. buvau iškviesta į Senamiesčio mi-licijos nuovadą. Kambaryje buvo jaunas, gražiai ap-sirengęs vyrukas, kuris ma-ne apklausinėjo. Kampe, prie kito stalo sedėjo ne-švarus, susivėlęs, nesisku-šęs, vidutinio amžiaus žy-das. Jis visą laiką rūkė, nuorūkus mėtė ant grindų ir sekė mano apklausinėji-mą. Pirmiausia paklausė, nuo kada Zabarauskas gy-veno pas mus, kada ir kur išsikėlė ir kodėl neprane-šiau apie tai milicijai. Pa-sakiau datas, kita milicija turėtų žinoti, nes jis buvo jos žinioje. Tada man pa-sakė, kad spalio 4 d. kran-tinės sargas prie Nemuno rado Zabarausko rūbus su dokumentais.

— Atrodo, kad nusiskandinęs, o aš pats manau, — pridūrė ir mane žiūrėdamas, — kad jis yra anapus ža-liosios sienos.

Aš tylėjau. Dar paklausė, kokie draugai pas jį lanky-davosi. Paaiškinau, kad vi-są dieną praleidžiu darbe, o vakare neteko jo draugų su-tikti. Baigus poros valandų

apklausinėjimą, jis susido-mėjo, kodėl aš nedirbu savo profesijoje, nes su Zaba-rausku susipažinau konser-vatorijoje, o dabar esu ma-šininkė.

— Aš to nesakiau. Kon-servatorijoje nesimokiau, su Zabarausku susipažinau Vytauto Didžiojo Universi-tete, — atsakiau jam.

— Tai kaip jis galėjo bū-ti Radiofono direktorium nesimokęs konservatorijo-je?

Parašėm Eduardo sese-riai ir ji atvažiavus iš mili-cijos gavo rastus ant Ne-muno krantinės drabužius ir dokumentus. Bet tai ne-buvo tie patys su kuriais spalio 3 d. apleido mūsų na-mus.

Po kelių mėnesių sutikau vieną draugę, kuri pasako-jo, kad Zabarauskas nusi-skandino ir jo šeimininkė jį palaidojo.

Kažin, ar kas žino tikrąjį Eduardo likimą?

Katarina Pečkaitienė

★

Ačiū p. K. Pečkaitienei už E. Zabarausko 1940 m. likimo aprašymą. Straipsnį noriu truputį papildyti. Eduardas Zabarauskas bu-vo gimęs Joniškelyje, Biržų apskr. Tėvai buvo Joniškėlio dvare kumečiai. Šeimoje augo trys vaikai: Elena, Eduardas ir Henrikas. Eduardas lankė Joniškėlio vidurinę mokyklą ir Panevėžyje gimnaziją. Baigė V.D.U. Teisių fakultetą. 1935-38 m. dirbo prezidento kance-lerijoje, tvarkė ordenų ir medalių reikalus. 1938-1940 m. Valstybinio radiofono di-rektorius. Studentaudamas priklausė L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ir 1930-1931 m. buvo jos pirmininku. 1931-1932 m. buvo studentų at-stovybės vicep. ir pirminin-ku. Sovietų S-gai okupavus Lietuvą 1940 m. birželio mėn. buvo atleistas iš dar-bo. 1940 m. apie spalio mėn. vidurį buvo parvykęs į Jo-niškėlį ir apsigyvenęs pas motiną. Pagyvenęs apie po-rą savaitę bei darbo ir pa-jutęs, kad sekamas išvyko iš Joniškėlio ir dingio. Buvo pasklidę gandai, kad jam plaukiant per Nemuną į Vo-kietiją buvo nušautas. To pasekoje atsirado ir paliktų rūbų mitas. Iš p. Pečkaitie-nės rašinio paaiškėjo, kad tie rūbai, kurie buvo rasti ir grąžinti seserei, nebuvo jo. Kad Eduardas norėjo pasitraukti į Vokietiją, nėra abejonių, nes ir aš tą žino-jau. Po jo dingimo buvo dė-ta daug pastangų sužinoti jo likimą, bet nepavyko.

ARGENTINOS LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ CENTRO VADOVYBĖ

ALOS Tarybos naujoji valdyba su organizacijų ir spaudos atstovais. Sėdi iš kairės: J. Gilvydis, kun. J. Petraitis, R. Stalioraitis, O. Kairėlienė, A. Mičiūdas, L. Sruoga, J. Mičiūdas, Z. Kuknevičius, Aliukas, P. Gudelevičius. Stovi: V. Grigaitis, K. Misiūnas, Blumbergis, J. Švenčionis, I. Padvalskis, K. Kliuga, J. Šiušis ir kun. A. Steigvylys. A. Kirstuko nuotrauka

"NENORĖČIAU PAS JUS GYVENTI ..."

"Nemuno" kolūkis yra Kauno rajone. Iki Kauno nėra nė dvidešimtės ki-lometrų. Gal tektų laukti, kad didelio kultūrinio centro kaimynystėje ir "Nemuno" kolūkis yra "kultūringas", bent kuk-liausia tos sąvokos pras-me?

Apie tai byloja "Kom-jauanimo Tiesos" (Nr. 215) korespondentė A. Tau-raitė, kuri susidomėjo kultūrine "Nemuno" kolū-kio buitimi, aplankė tą ko-lūki, ištyrė kolūkiečių kultūrinį "pažangėjimą".

Netaip seniai Antanas Sniečkus reportavo Mask-vai per "Literaturnąją Gazeta" laikraštį, kad "socialistinė lietuvių na-cija" užtikrintai kultūrė-janti "kitų socialistinių nacijų didžiojoje šeimo-je". "Komjaunimo Tie-sos" korespondentė A. Tauraitė tauriai demas-kuoja A. Sniečkaus melą. Konkrečiais pavyzdžiais A. Tauraitė parodo, kaip nūsmuko kaimo buitis, kaip atrodo kolūkis be propagandinės kosmeti-ko.

Jeigu A. Sniečkus maskvinėje spaudoje kal-bėjo savo "bosams" bend-rinėmis sąvokomis, pa-sigyrimais, su tikslu ap-sisaugoti nuo priekaištų dėl budrumo stokos, A. Tauraitė prabilo konkre-čiais vaizdais. "Nemu-no" kolūkis netoli nuo Kauno. Atlankiusi tą ko-lūki, korespondentė atra-do pasibaisėtino nukultū-rėjimo padėti. Ką bekal-bėti apie vietoves, atokes-nes nuo kultūrinių centrų!

-- Mane sutiko tamsa ir užkalinėti bibliotekos langai, -- dėsto A. Tau-raitė, priėjusi prie kolū-kinio knygyno trobos.

Ji išibrauna ir vidų. Su-stoja prie knygų spintų.

-- Vėjas šiureno kny-gų lapus, nuo drėgmės ir

rudens išblukusius.

Korespondentė toliau aprašo stambaus kolūkio visišką nukultūrėjimą:

-- Bevaikštinėdama po kolūki, užėjau ir kitus "kultūros" pėdsakus, šū-kiai, kviečiantys kovoti už darbo išpareigojimų vykdymą, plakatai, sten-dai, portretai voliojasi ir mirksta purvyne.

Tas destruktijos vaiz-das išgąsdino korespon-dentę.

A. Tauraitė mini, kad kolūkio "kultūros" na-muose propaganda pripil-dytos knygos skirtos vė-jo gūsiams, lazo pareigų šūkiams, baudžiamą garbi-ną šūkiams, vadų ir "liep-sinių" bolševikų portre-tai "voliojasi ir mirksta purvyne". Juk tai vis bol-ševikinės piktybinės pro-pagandos objektai tiesiog neapimami žmo-nėms dėl jų išulumo, iš-naudotojiškų tendencijų ir melo.

Kaip gi žmonės paken-čia gyventi tokiose nukul-tūrėjimo sąlygose? Jie girtuokliauja. Tai sovie-tinio gyvenimo kasdienybė. Jaunas ir senas, so-vietinę patarlę sekant, yra "astronomai". Tai reiškia bonkos užverti-mas dugnu į viršų, tele-skopo padėty. Bonką taip užvertus, skystis sma-giau kliuksi, smarkiau bė-ga į sovietinio valdinio nuotaikas.

-- Energiją žmonės ati-duoda svaigalams, -- pa-tvirtina ši sovietinį anekdotą "Komjaunimo Tiesos" korespondentė. Ji rašo apie mechaniza-torius:

-- Ištraukę ne vieną butelį svaigalų, jie sė-dasi už vairo. Šitame ko-

lūkyje daug girtaujančių kolūkiečių...

Šitai pristato mums kolūki ne koks nors "bur-žuazinių nacionalistų" ko-respondentas slaptų slap-čiausiais keliais pasie-kęs kolūki per savo eks-kursiją, bet, savaime aiš-ku, komjaunuolė, kores-pondentė, rašanti Kom-jauanimo organui.

Savo spalvingam repor-tažui A. Tauraitė duoda būdingą pavadinimą: NE-NORĖČIAU PAS JUS GYVENTI.

Ar mergaitė nepagal-vojo, kas gi savo noru norėtų skurdžiosse nukul-tūrinto gyvenimo sąlygo-se gyventi? Žmonės pri-rakinti prie kolūkio ver-giškos tvarkos. Tai dar-bo kortelės ir specialūs pasai, kurie ir paverčia kolūkietį baudžiauninku, negalinčiu iš kolūkinės baudžios ištrūkti. Pri-villegiuotos komjaunuolės kaprizingas pareiški-mas, kad nenorinti vargti su skurstančiu kolūkie-čiu yra skaudus antausis vargstančiam žmogui.

Bet A. Tauraitė, vis dėlto, verta pagarbos. Ji vaizdžiai parodė Antanui Sniečkui, kaip laimingai gyvena jo "socialistinė lietuvių nacija". (sp)

WANTED EXPERIENCED
HYDRAULIC FITTERS
DAY AND NIGHT SHIFTS.
56 HOUR WEEK MINIMUM.
ALL FRINGE BENEFITS.
WELDMATION, INC.
31720 STEPHENSON HWY
MADISON HEIGHTS, MICH.
(95-5)

WANTED: EXPERIENCED
CENTERLESS BAR GRINDERS
and MACHINISTS
to work third shift. High hourly rate,
steady increases for conscientious
workers, excellent fringe benefits in-
cluding 10 paid holidays, paid vaca-
tions, and hospitalization and life
insurance. Apply in person.
NORTHERN CROSS STEEL CO.
5251 W. 137 St. (off Brookpark)
Cleveland, Ohio
(1-3)

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

KUN. RAČKAUSKAS...

(Atkelta iš 4 psl.)

Ameriką ir Brooklyne gau-na vikaro vietą Apreiškimo parapijoje, kurioje visu pa-rapijiečių mylimas dirba iki pat šiol. (kk)

FILATELIJOS KAMPĖLIS

Nr. 1

ANTANAS BERNOTAS

DAHOMĖY (buvusi prancūzų kolonija vakarų Afrikoje) išleido trijų pašto ženklų seriją, kuria pagerbiama prancūzų poetas ir pasakėčių rašytojas La Fontaine. Čia dedame tos serijos 35 frankų p. ženklą, kuriame parodyta pasakėčia "Lapė ir gandrai": kai lapė nieku būdu negalėjo atsigeri iš siauro kaku bonkos, gandrai tai buvo labai lengva.

Jean de La Fontaine (1621-1695), prancūzų rašytojas, poetas ir pasakėčių rašytojas gimė Chateau-Tierry. Mokėsi Reims'o kunigų seminarijoje, bet netapo kunigu. Buvo advokatas, vedė, bet negyveno su žmona, vėliau buvo miškų urėdu. Turėdamas žmąkštų liežuvį, visur prišlapdavo. Mėgo stebėti gamtą ir žmones, iš kur kilo jo noras pasivaizduoti žmogiškas silpnas, išreiškiant jas pasakėčių forma. Be pasakėčių, rašė dar eiliuotus pasakas, poetas ir libretus. Jo pasakėčios, niekieno nepalankintos iki mūsų dienų, susilaukė daug sekėjų. Yra ir lietuvių kalbon vertimų bei sekimų (kun. A. Tatarė, Margalis ir kt.). -- Pats Dahomey, kaip prancūzų kolonija, o dabar nepriklausoma respublika, pašto ženklus išleidžia nuo 1899 m.

IZRAELIS išleido naują 4 p. ženklų seriją su įvairiais krašto vaizdais. Čia dedame tos serijos 30 agorotų p. ženklą su En Avedat kanjonu Negevo dykumoje.

Negeb ar Negev dykuma tęsiasi vakarus nuo Negyvosios jūros iki Viduržemio jūros, ir nuo čia pro Gazą smailiutrikampį į Akabos įlanką, Raudonosios jūros šaką. Beveik visa dykuma yra Izraelio ribose ir užima apie 5000 kv. mylių plotą. Jos vidurys išraižytas giliais slėniais ir tarpkliais, pietuose negyvenami tyrai su išdžiūvusių upių vagomis. Dėl lietaus stokos kraštas mažai gyvenamas. Dabar Izraeliai patogėnėse vietose įvedė dirbtinį drėkinimą ir gauna gerus derlius. Be to, randama naftos, druskos, fajansinio molio, sieros ir kitų mineralų. Daugelyje vietų įsteigė žydų nausėjais. Senovėje krašte gyveno įvairios klajoklių ir žydų giminės. Per dykumą įvairiomis kryptimis ejo karavanų keliai ir buvo gyvenviečių, tačiau nuo 7 amž., kada kraštą užėmė arabai, dauguma gyvenviečių buvo apleistos ir virto griuvėsiais.

KANADA išleido šiuos naujus pašto ženklus: 1. Spalio 4 d. -- antrą 8 centų seriją su Kanados indėnais: šokantis indėnas ir simbolinis indėnų paukštis, Abu p. ženklai spausdinti porėlėmis. 2. Lapkričio 1 d. -- keturis kalėdinius p. ženklus su žvakėmis: 5, 6, 10 ir 15 centų vertės. 3. Lapkričio 29 d. -- 8 c. pašto ženklą su dail. Cornelius Krieghoffo paveikslu "Kalvė žiemą".

Cornelius Krieghoff (1815-1872) su savo šeima iš Europos atvyko į Kanadą 1837 m. (iš kokio krašto nepasakytą), 1846 m. jis atidarė savo dailės studiją Toronte. Po poros metų persikėlė į Quebec'o provinciją ir gyveno Longueuil miestelyje ir Montrealyje, piešdamas krašto vaizdus ir portretus. 1853 m. persikėlė į Quebeco miestą, kur nutapė savo geriausius paveikslus, ir šiame pašto ženkle parodyta žiemos vaizdas.

SOVIETŲ SĄJUNGA. Čia dedame 6 kapeikų pašto ženklą iš vėliausios serijos su Ukrainos miestų vaizdais. Šį kartą su Černigovo vaizdu.

Černigovas (ukr. Černihiv), šiaurinės Ukrainos miestas, guli prie Desnos upės. Tai labai senas Ukrainos miestas, minimas jau 907 m. Jo katedra statyta 1024 m. Pašto ženkle parodyti rūmai, statyti XVII amž. Černigovas turi daug bendro su senąja Lietuvos istorija. Černigovas, kaip atskira kunigaikštija, susidarė 1024 m. Kurį laiką jungėsi su Kievu, o nuo 1054 m. veikė atskirai. Valdant kunigaikščiui Romanui Mykolaičiui Senajam, 1258 m. buvo nukariauta Lietuvos karaliaus Mindaugo. 1368 m. DLK Algirdas Černigovo kunigaikštiją prijungė prie Lietuvos, ten paskirdamas valdyti savo vietininkus ar giminaičius. Po Vedros mūšio, tai yra 1499 m., žymią Černigovo kunigaikštijos dalį užėmė Maskva, o po Andrusovo taikos 1667 m. ir visa kunigaikštija atiteko Maskvai. Mieste gyvena apie 45,000 gyventojų.

SINGLE & DOUBLE NEEDLE SEWING MACHINE OPERATORS.
Exp. on leather work.
Call 215 GA 5-1020 (3-7)

OPPORTUNITY FOR CHIEF PHYSICAL THERAPIST
Must be registered and be willing to assume full responsibility for departmental activities. Excellent salary, fringe benefits and working conditions. Contact Administrator.
SCHOOLCRAFT MEMORIAL HOSPITAL
Manistique, Mich. 906-341-2163 (2-4)

• Miami Beach išnuomojami butai ir kambariai nupigintomis kainomis, su visais patogumais, prie pat jūros, Vainų vasarvietėje, 8210 Harding Ave., Miami Beach, Florida. Tel. (305) 864-3586.

POSITIONS AVAILABLE LOCALLY
MACHINE REPAIR FOREMEN
(experienced in machine repair, 3-5 years.)

MACHINE SHOP FOREMAN
(3-5 yrs. supervisory experience)

MACHINE SHOP FOREMAN
(3-5 yrs. experience, degree)

TOOL DESIGNER
(experience in design of jigs and fixtures)

PATTERN FOREMAN
(2 yrs. supervisory experience)

CLEANING ROOM FOREMAN
(experience in cleaning room practice)

FOUNDRY FOREMAN
(experience in foundry and supervision)

Steady employment and liberal fringe benefits.

FOR APPOINTMENT CALL
294-0701 Ext. 350

DAYTON WALTHER CORP.
(DAYTON DIVISION)
1366 Miami Chapel Rd.
Dayton, Ohio 45408

An Equal Opportunity Employer (96-7)

MARRIED COUPLES
21-40 YEARS OLD

If you have no dependents at home, are in fine health, have been married a year and are high school graduates, apply now for child care worker position in our residential treatment center for adolescents. Attractive cash salary, 4 days on duty and 4 days off duty, health insurance program. Provide leadership for 8-10 teenage boys and girls. Send references and personal resume or call

FT. WAYNE CHILDRENS HOME
P. O. BOX 5038
HAZELWOOD STATION
FORT WAYNE, INDIANA 46805 (97-2)

MACHINE TOOL BUILDERS

N/C MACHINING CENTER OPERATOR

Above positions available on our second shift to qualified individuals who possess a journeyman's card or proof of equivalent experience in the appropriate skilled trade. Excellent fringe benefit program and competitive wages. Apply:

BENDIX BUHR MACHINE TOOL CORPORATION
839 GREEN ST.
ANN ARBOR, MICH. 48104
PHONE 213-662-5646

An Equal Opportunity Employer (2-5)

WANTED AT ONCE 1ST CLASS SKILLED FITTER-LAYOUT MEN FABRICATORS

Experienced, excellent fringe benefits, high hourly rate. East Side. Day shift.

Apply in Person
NON - FERROUS METALS
21721 Tungsten Rd.
Cleveland, Ohio (99-8)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN

1ST CLASS SKILLED TOOLMAKERS

Must be able to set up work from blue prints & close tolerance. Painesville area manufacturer. Must be exp. in the manufacture of cutting tool holders, good opportunity for advancement. Good working conditions, good wages, fringes. Call direct to employer for interview.

216-946-3224
216-357-7595 (1-7)

JOURNEYMEN COREMAKERS FLOOR MOLDERS AND EXPERIENCED PERMANENT MOLD OPERATORS

For Aluminum Foundry
Call 216-456-4321 between 3:30-5 PM
WINTERS INDUSTRIES DIVISION WHITTAKER CORPORATION
4125 Mahoning Rd. N.E.
Canton, Ohio (96-3)

SECURITY GUARDS BOILER OPERATORS

LOW PRESSURE—Licensed. For security guards. Can be retired. Full and part time positions available. Complete uniforms furnished at company expense in addition to other benefits. Join the nation's third largest security guard co. Apply in person Mon. thru Fri. bet. 10 a.m. - 4 p.m.
THE WACKENHUT CORP.
19411 W. McNichols
Detroit, Mich. 313-338-9050
An Equal Opportunity Employer (1-3)

DIE SETTER AND PRESS MAINTENANCE MAN

Experienced with knowledge of presses to 200 tons.
Only willing and steady man need apply. See Mr. McCoy

THE SUDAN CO.
277 E. SECOND
ROCHESTER, MICH.
313-651-6035 (1-3)

PASKUTINIS LIETUVIŲ - LENKŲ BELAISVIAIS PASIKEITIMAS

DR. K. PAUTIENIS

1923 m. mūsų karo belaisviai dar ne visi buvo iš Lenkijos paleisti. Mes taip pat turėjome lenkų belaisvių. Lietuvos Raudonasis Kryžius, Lietuvos vyriausybės paprašytas, darė pastangas, per Tarptautinį Raudonąjį Kryžių Šveicarijoje, pasikeisti paskutiniuosius karo belaisvius ir apie 1923 m. lapkričio 15 d. susitarta su Lenkijos Raudonojo Kryžiaus Varšuvos pasikeisti belaisvius Cipliškioje, lenkų užimtoje Lietuvos dalyje, 25 kilometrus į pietus nuo Suvalkų Kalvarijos. Tuo laiku aš, kaip karininkas, su 10 pėstininkų pulko 6-tos kuopos karais saugojau sieną už Kalvarijos Salaperaugio kaime. Iš pulko vado gavau pranešimą, kad už kelių dienų Lenkijos pusėje įvyks pasikeitimas paskutiniuosius Lietuvos ir Lenkijos belaisviais.

Lietuvos ir Lenkijos siena iki to laiko buvo visiškai uždaryta ir pulko vadas majoras Skučas man pranešė, kad praleisčiau per sieną Lietuvos Raudonojo Kryžiaus delegaciją: dr. R. Šliupą ir vieną lietuvių karininką su lenkų belaisviais. Sieną tarp Lietuvos ir Lenkijos buvo labai griežtai saugojama, kad niekas per ją neįeistų, nes Lietuva laikėsi griežto boikoto Lenkijos atžvilgiu dėl Suvalkų sutarties sulaužymo.

Apie greitą lietuvių ir lenkų belaisvių pasikeitimą pranešiau draugams šauliams. Šauliai ir pasienio ūkininkai, labai daug nukentę nuo lenkų klastos ir žuodynų, mane perspėjo nesiduoti lenkų apgaunam. Vietinių lietuvių šaulių nuomone buvo tokia, kad yra labai pavojinga lietuvių belaisvius pasikeisti Lenkijos pusėje. Šaulių manymu, lenkų pažadais ar kokiomis sutartimis, visiškai negalima pasitikėti. Šauliai perspėjo, kad mūsų belaisviai iš Lenkijos bus grąžinti apiplyšę ir bado iškankinti. Aš, šaulių raginamas, paskambinau pulko vadui majorui Skučui, ar prieš lietuvių belaisvių pasikeitimą nebūtų galima paprašyti lenkų, kad leistų Lenkijos pusėje apžiūrėti lietuvių belaisvius ir jų aprangą. Pulko vadas pranešė, kad ne karių kompetencija kištis į belaisvių pasikeitimą, nes čia yra grynai Lenkijos ir Lietuvos Raudonųjų Kryžių sutartis.

Kitą dieną į pasienį atvyko, LRK pirmininkas dr. R. Šliupas su vienu lietuvių karininku

iš Kauno ir paskui juos atvežti buvo sunkvežimiais lenkų belaisviai.

Lenkai buvo labai gerai apgęti, su žieminiais rūbais ir naujais batais. Visi buvo geros mištos ir geram sveikatos stovyje.

Prieš siunčiant per sieną Lenkijos belaisvius dar kartą gerai pamaitinam lietuvišku karišku valgiu. Aš, kaip pasienį saugojęs karininkas, vykau su Raudonojo Kryžiaus delegacija Lenkijos pusės pakeisti belaisvius. Susėdę į mūsų karišką lengvą mašiną, vykome per sieną ir paskui mus sekė lenkų belaisviai, susėdę į sunkvežimius. Ant Lenkijos sienos, lenkų karių sargyba mūsų laukė ir praleido per sieną į Cipliškį. Atvykę ten jau radome Lenkijos delegaciją. Su sipažinę su lenkų delegacija prie pašto namo, laukėme iš Suvalkų atvykstant lietuvių belaisvių. Praėjus valandai belaukiant, aš pasiūliau dviems lenkų delegacijos nariams, pasienio atstovui ir Suvalkų apskrities viršininkui, vykti su mūsų mašina pasitikti belaisvių. Lenkam sutikus išvykome su mašina. Suvalkų link iš kur turėjo atvykti mūsų belaisviai. Už 15 kilometrų nuo Cipliškio pasitikom atvykstančius lietuvių belaisvius. Lenkų delegaciją sudarė 5 žmonės, Lenkijos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas iš Varšuvos, Suvalkų apskrities viršininkas, pasienio viršininkas ir dar du atstovai. Lietuvių belaisviai, apie 40 žmonių, vežami vežimais, buvo be žieminio rūbų, be milinių, tik apsisiautę lengvom rudom antklodėm. Oras buvo šaltas. Lietuvių belaisviai nuo šalčio pamėlynavę, drebėjo. Atvykę į Cipliškį lietuvių belaisviai išlipę iš vežimų ir tuojau vieno lietuivio belaisvio, nudrėskusiais rūbais, buvo surikiuoti į vieną eilę. Komandavęs belaisvius su pakelta ranka priėjo prie mūsų karininkų atrapuoti. Šis apdrėskęs belaisvis buvo Lietuvos karininkas kapitono laipsnyje. Kada jis pakėlęs ranką raportavo, tai matėsi kad pažastė nuoga ir neturi ant kūno jokių baltinių. Visi lietuvių belaisviai buvo nuplyšusiais švarkais ir klaukais suplyšusiais batais. Dr. R. Šliupas ir mes du karininkai, praėjome pro visus išrikiuotus lietuvių belaisvius, o paskui mus sekė lenkų delegacija. Dr. R. Šliupas keliems lietuviams belaisviams, paprašė pakelti rankas ir paklausė ar turi baltinius. Belaisviai atsakė, kad neturi ir be paklausimo matėsi, kad belaisvių pažastė nuogos ir jokių baltinių neturi. Batai belaisvių buvo suplyšę ir kai kurių matėsi nuogi kojų pirštai. Mes su didžiausiu širdies skausmu gyvenome lietuvių belaisvių sunkią būklę ir kartu pykome ant lenkų už padarytas Lietuvai ir jos gyventojams skriaudas.

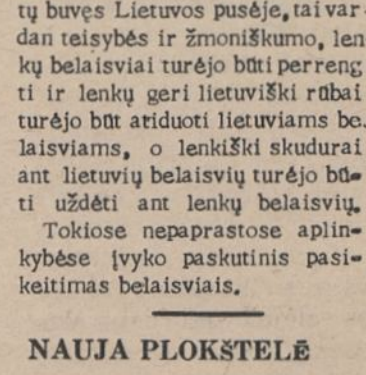
Kitoje pusėje plento, buvo išrikiuoti lenkų belaisviai. Mūsų ir lenkų delegacijos praėjome ir pro juos. Jie guvo gerai apgęti su naujomis žieminėmis milinėm, naujais kariškais batais ir visi lenkai belaisviai buvo gerame sveikatos stovyje. Tuo tarpu lietuvių belaisviai buvo išblyškę, suvargę, labai blogos mištos ir be žieminio rūbų, pamėlynavę drebėjo nuo šalčio. Tos anklosdės kuriomis lietuvių belaisviai buvo apsidėję, vykstant iš Suvalkų į Cipliškį, buvo atimtos iš lietuvių belaisvių ir jėliuokos pusplikiškai šaltame ore. Buvo paašikinta, kad tos anklosdės buvo tik paskolintos lietuviams su sąlyga, kad Cipliškioje jos bus lenkam grąžintos. Aš pagalvojau, tai barbarizmas taikomas lietuviams belaisviams. Patikrinus mūsų belaisvių lietuvių sąrašą pasirodė, kad lenkai nepristatė mums 2 lietuvių karininkų ir kelių kareivių. Lenkų delegacija aiškinosi, kad nėra visi pristatyti, nes jie pabėgę. Man kilo mintis ar jie nebus Lenkijos belaisvių stovykloje žuvę nuo sunkaus nežmoniško režimo.

Po belaisvių patikrinimo, mūsų delegacija buvo pakviesta į Cipliškio pašto viršininko butą, pasirašyti belaisvių pasikeitimo dokumentus ir buvome paprašyti pietums. Delegacijos pasirašė keturis pasikeitimo dokumentus, 2 lietuviškus tekstus ir 2 lenkiškus. Mes gavome vieną lenkišką ir vieną lietuvišką dokumentą apie šį paskutinį belaisvių pasikeitimą.

Dėl nežmoniško lietuvių belaisvių pristatymo, mes buvome labai prisilęgi ir visi delegacijos nariai jautėmės, kad esame ne draugų tarpe, bet priešių apsupti. Laikė pietų, šalia manęs sėdintis lenkas prašė lenkų puikiai lietuviškai. Pasirodo lenkų delegacija atsivežė iš Suvalkų miesto notarą Žukauską kaip vertėją. Mes vertėju nesinaudojome ir su Lenkijos delegacija atlikom reikalus rusiškai ir lenkiškai. Laikė pietų, Varšuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas pakėlė vyno stikliuką už Lietuvos ir Lenkijos taiką. Jis sakė, kad nuo šios dienos, po paskutinio belaisvių pasikeitimo, visi nesupratarimai tarp Lenkijos ir Lietuvos baigti ir dabar prasidės taikingas abiejų valstybių sugyvenimas. Iš mūsų pusės buvo pasakyta, kad šios dienos belaisvių pakeitimas rodo, kad Lenkija nerodo gerų norų ir Lenkija neįtraukia lietuvių žmoniškai kaip privaltų būti draugiškų valstybių santykiuose. Lenkų delegacijai dël lietuvių belaisvių suplyšusių rūbų atsiprašė ir patys kaltino ne Lenkiją, bet atskirus žmones. Jų nuomone, jei Galicijos belaisvių stovyklos viršininkas dël nežinomų priežasčių, neaprengė prideramai lietuvių belaisvių, tai jokių būdu negalima kaltinti Lenkijos valdžios.

Suvalkų apskrities viršininkui ir pasienio viršininkui aš pareiškiau, jei belaisvių pakeitimas būtų buvęs Lietuvos pusėje, tai vardan teisybės ir žmoniškumo, lenkų belaisviai turėjo būti perrengti ir lenkų geri lietuviški rūbai turėjo būti atiduoti lietuviams belaisviams, o lenkiški skudurai ant lietuvių belaisvių turėjo būti uždėti ant lenkų belaisvių. Tokiose nepaprastose aplinkybėse įvyko paskutinis pasikeitimas belaisviais.

NAUJA PLOKŠTELĖ

Gina Čapkauskienė dainuoja. Stereo. Išleido Belle-Arti (BA-420) Quebec, Canadoje.

Pirmoje pusėje yra: Lakštingalėlė — A. Kačanauskio, Oi nėra niekur K. V. Banaičio, Už balto stalo sėdėjau — K. V. Banaičio, O, tu, kregždute — G. Gudauskienės, Šauksmas — B. Budriūno, Lakštingalės giesmė — V. Kuprevičiaus, Gėlės iš šieno — V. Jakubėno.

Antroje pusėje: Viliojanti peteliškė — A. Campra, Lakštingala ir rožė — C. Saint-Saens, Be tavo meilės — M. Sandoval, Vyturėlio daina — H. R. Bishop, Solvegos daina — E. Grieg, Mėlynasis Dunojus — J. Strauss.

Plokštelės kaina 6 dol.

• "Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės" knygos I tomas jau atspausdintas ir įrištas. Kaina 12 dolerių. Gaunama adresu: K. Ališauskas, 7312 So. Washtenaw Ave., Chicago, Illinois 60629.

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

ČIURLIONIO ANSAMBLIUI 33 METAI

Sekmadienį, sausio mėn. 14 d., 3 val. Čiurlionio ansamblis savo namuose paminės 33-įjį gimtadienį. Šia proga čiurlioniečiai kviečia ansamblio bičiulius atsilankyti jų pastogėje, dalyvauti trumpoje akademijoje ir, su čiurlioniečiais pabendrauti vaišėse.

Laukiame.
Čiurlionio Ansamblis

PROF. Z. IVINSKIO MINĖJIMAS

Sausio 21 d., sekmadienį, Clevelando lietuviai prisimins a. t. a. prof. dr. Zenoną Ivinskį, žymųjį Lietuvos istorijos tyrinėtoją ir mokslininką pamaldomis ir akademija jo mirties metinių proga.

Pamaldos bus Nepaliamos Pagalbos šv. Mergelės Marijos bažnyčioje 10 v.

Tuojuo po pamaldų — akademija Naujosios parapijos salėje. Kalbės prof. dr. A. Damašis ir prof. dr. J. Jakštas. Bus trumpa meninė programa.

Minėjimą rengia LFB Clevelando sambūris, talkinamas LB Clevelando apylinkės ir Ateities klubo.

Visi Clevelando lietuviai kviečiami dalyvauti pamaldose ir akademijoje.

"VAKARAS HAVAJUOSE"

Vasario mėn. 3 d., 7:30 val. vak., Naujosios parapijos salėje bus šokiai, vakarienė, dovanos ir kitokios įdomybės.

Motinių klubas kviečia visus į šį nuotaikingą vakarą. Bilietus galima gauti per mokyklos motinas, auka

Maloniai kviečiame visus **sausio 21 d.** atsilankyti į Korp! Neo-Lithuania 50 gyvavimo metų **SUKAKTIES MINĖJMA**

Minėjimo programa:

1. 1973 m. sausio mėn. 21 d., 10:30 val. šv. Jurgio Bažnyčioje šv. Mišios už žuvusius ir mirusius korporacijos Garbės narius ir korporantus.
2. Tuoju po pamaldų vainiko padėjimas prie a. a. Prez. A. Smetonos kapo, Knollwood Mauzoliejuje, 1678 SOM Center Rd., Mayfield Heights.
3. 1973 m. sausio mėn. 21 d., 4 val. p. p. Iškilmingas Posėdis ir vaišės Europa Travel Service salėje, 911 East 185 St.

**Korp! Neo-Lithuania
Clevelando Skyriaus Valdyba**

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SAUSIO 21 D. Korp. Neo-Lithuania Clevelando skyriaus minė šventė ir Korp! 50 metų sukakties minėjimas su menine programa.

SAUSIO 21 D. Prof. dr. Zenono Ivinskio minėjimas Naujos parapijos salėje 11 val. tuoju po lietuviškų pamaldų.

SAUSIO 27 D. 7:30 v. vakaro Trečias Ateitininkų Jaunimo ruošiamas Literatūros Vakaras. Programoje: Aloyzas Baronas ir jaunimo pasirodymai.

SAUSIO 28 D. Sekmadienį, 4 v.p.p. šv. Jurgio parapijos salėje, Klaipėdos sukilimo minėjimas. Ruošia šauliai.

VASARIO 4 D. sekmadienį, šv. Jurgio parapijos salėje bus rodomi du filmai: 12 Didžiųjų ir I septintąjį dešimtmetį. Rengia Ateities Klubas.

VASARIO 11 D. Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos rengiamas pietūs.

VASARIO 11 D. Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo sukakties minėjimas. Rengia ALT skyrius.

VASARIO 24 D. DLK Birutės d-jos Clevelando skyriaus rengiamas.

KOVO 3 D. Čiurlionio Ansamblio rengiamas Užgavėnių šiu-pynys.

KOVO 24 D. Kaziuko Mugė Naujos parapijos salėje.

BALANDŽIO 1 D. šv. Kazimiero lituanistinei mokyklai paremti madų paroda.

BALANDŽIO 29 D. Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos tradicinis balius.

GEGUŽĖS 5-6 D. Clevelando ateitininkų šeimos šventė.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus galite kreiptis į Z. Obelenį tel. 531-2211.

\$10.00 porai. Pelnas mokyklai išlaikyti. (531-8429).

MADŲ PARODA

š. m. balandžio mėn. 1 d., Naujosios parapijos salėje bus madų paroda. Ruošia šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos Tėvų Komitetas.

Reikalinga moteris — kasininkė, mokanti lietuvių ir anglų kalbas. Kreiptis darbo valandomis į viceprez. K. Šukį, Superior Savings and Loan Assn., 798 E. 185 St. Tel. 481-8552.

MACHINE OPERATORS

MILLING
LATHE
BORING
GRINDING

SET UP AND OPERATE FROM BLUE PRINTS AND CLOSE TOLERANCE, SOME OVER TIME.

FOOTBURN REYNOLDS

1313 Chardon Rd.
Euclid, Ohio

An Equal Opportunity Employer (3-4)

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreiptis į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

ISNUOMOJAMAS 4 kambarių butas, antram aukšte, Kewanee Ave. Skambinti: 481-0648. (1-3)

ISNUOMOJAMI BUTAI

Naujosios parapijos rajone. Vieno ar dviejų miegamųjų butai. \$125 ir virš. Duodame baldus. Be vaikų ir naminių gyvulių. 486-0050. (3-7)

APARTMENTS FOR RENT

Our Lady of Perpetual Help area. One and two bedroom apartments. \$125 and up. Will furnish. No children or pets. 486-0050. (91-7)

NAMŲ SARGAS

Reikalingas namams Naujos parapijos rajone. Vyras ir žmona. Gali būti pensininkas. Be vaikų ir naminių gyvulių. 486-2030.

LIVE-IN HOUSEKEEPING COUPLE

Small, long - established private club. Apartment, salary, utilities, vacation. With staff assistance, cook and serve weekly meals, maintain premises. References. 464-2090. Evenings weekends 423-3329. (3)

BORING MILL OPERATORS VERTICAL BORING MILLS

1st OR 2nd SHIFT
EXPERIENCE REQUIRED SET UP SKILL DESIRABLE BUT NOT NECESSARY. LIBERAL FRINGE BENEFITS IN HOSPITALIZATION, INSURANCE AND VACATION.
Interview Daily 8 A.M.-5 P.M.
Evening or Saturday by appointment
APPLY
The James C. Heintz Co.
3738 W. 143d St.
Cleveland, Ohio 44111
Phone 216-671-6280
An Equal Opportunity Employer

MACHINIST MACHINERY REPAIR

Several immediate openings for individuals with machine shop and machinery repair experience. Good hourly rate. Fringe benefits. Union shop. Apply in person C-E Tyler, 3615 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44114. ((2-3)

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 881-8100

DELLA E. JAKUBS & SON

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖŠINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

Mėgiamiausias kranelis.

Vienas alaus mėgėjas kitam.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• JAV imigracijos įstai-
ga praneša, kad visi imi-
grantai, neturį JAV piliety-
bės, kiekvienais metais sau-
sio mėnesį šiai įstaigai pri-
valo pranešti savo adresą ir
kitas žinias. Specialios kor-
telės šiam reikalui gauna-
mos ir kiekvienoj pašto
įstaigoj. Neatlikę šios pa-
reigos gali būti baudžiami
net deportacija iš JAV.

• Aloyzas Baronas laimė-
jo Draugo romano 1000 dol.
premią už savo romaną
"Abraomas ir sūnus". Jury
komisiją sudarė: Alė Rūta
Arbienė, Juozas Kojelis,
Bernardas Brazdionis, Jur-
gis Gliuda ir Dalila Mac-
kialienė.

Konkurso mėcenatai dr.
Antanas ir Elena Razmai.

• E. Balceris, gyv. Los
Angeles, Calif., atnaujinda-
mas Dirvos prenumeratą,
papildė Vilties draugijai
inašą, atsiųsdamas 10 dol.
Nuosirdžiai dėkojame.

• Kun. Jonas Žvirblis,
dažnai įvairiais klausimais
rašas Dirvoje, atnaujinda-
mas prenumeratą, pridėjo
Dirvai auką 12 dol.
Už auką ir linkėjimus
nuosirdžiai dėkojame.

VILNIUJE MIRĖ EDMUNDAS LAUCEVIČIUS

Š. m. sausio 7 d. Vilniuje
mirė ekonomistas Edmun-
das Laucevičius. Jis parašė
"LIETUVOS POPIERIAUS
ISTORIJA" išleistą Vilniu-
je, už kurią tarptautiniame
popieriaus konkurse Italijo-
je buvo gavęs auksinį me-
dalį.

Kita knyga jau spausdi-
nama "KNYGŲ APRIŠI-
MAS LIETUVOJE", o tre-
čia liko paruošta rankraš-
tyje "AUKSAKALYSTĖ
LIETUVOJE".

Edmundas gimęs Šiau-
liuose ir ten baigęs gimna-
ziją, o Vilniuje universite-
tą, ekonomijos fakultetą.
Mirė sulaukęs 66 metų.
Vėlonis paliko seserį Mariją
Vilniuje, seserį Sofiją Ged-
vilienę Chicagoje ir brolį
Bagdoną Laucevičių New
Yorke, Woodhaven, o taip
pat ir kitus gimines. Prieš
tris metus Edmundas lan-
kėsi JAV-se.

IŠKILIOJI ŽURNALISTĖ

Jūratė Statkutė - de Ro-
sales užbaigė ciklą pub-
licistinių straipsnių --
"Dvylika Vynuogių"
straipsniu. Ciklas --
klausimai be atsakymų --
ir "Tautos sąvoka mo-
dernaus mokslo švieso-
je" sudaro grandinę ypa-
tingai įdomių ir labai
svarbių klausimų, lie-
čiančių mūsų tautos ir
valstybės problemą. Tai
reto įdomumo ir svarbu-
mo straipsniai. Mūsų
lietuvių spaudoje dar ne-
teko užtikti tokios publi-
cistinės lektūros, gilaus
išmąstymo mūsų tautai
siekiant laisvės.

Taip pat buvo įdomiai
parodyti reportažai iš
Čiurlionio ansamblio pa-
sirodymų Pietų Ameri-
koje. Jei pridėsime
straipsnius apie Jauni-
mo Kongresą, gausime
labai teigiamą, kultūrin-
gą spaudoje pasirodymą.

Detroito Lietuvių Kul-
tūros Klubu valdyba įver-
tindama Jūratės publicis-
tinę bei kultūrinę veiklą
spaudoje, didžiųjų šven-
čių proga, pasiuntė nedį
delę dovanėlę -- knygą
-- "Lietuvos Universite-
tas". Ta proga kviečiant
ir toliau bendradarbiau-
ti ir žadinti lietuvius ko-
vai dėl krašto laisvės.
(am)

• Romualdas Spalis, ra-
šytojas, kurio paskutinis
romanas "Rezistencija" dar
gaunamas Dirvoje ir pas
platintojus, baigia rengti
naują romaną -- "Mergai-
tė iš getho". Teko patirti,
kad autorius rimtai svars-
tas galimybę šiais metais
balandžio mėnesį atvykti
atostogoms į Jungtines
Amerikos Valstybes, tikslu
pastudijuoti čionykščių lie-
tuvių gyvenimą, ir jų kūry-
bines nuotaikas.

• Vytautas ir Stella Ab-
raičiai, gyv. Fords, N. J.,
atostogų buvo išvykę į Flo-
ridą, kur jie praleido ir Ka-
lėdų šventes pas gimines ir
draugus.

DIRVOS NOVELĖS 1973 M. KONKURSAS

Rankraščius įteikti iki 1973 m. birželio 15 d.

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės
temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1973 metų
birželio 15 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės
Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio
44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai
privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašo-
mi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant
pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su
autorius tikrąja pavarde, adresu ir telefono nume-
riu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažy-
mėta: nelaimėjus -- neatplėsti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dole-
rių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premi-
juotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti
Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Auto-
rius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju
leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų au-
toriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui
atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas
premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu
komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė
nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir
perkeliamą į ateinančius metus.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

• Rasa Arbaitė, jauna
dailininkė iš Los Angeles,
nupiešė ir meniškai puikiai
apipavidalino Kalėdines bei
Naujų Metų atvirutes. Nors
kūrinėlis modernistinio sti-
liaus, bet aiškiai nusako kū-
rinio tikslą ir turinį, o taip
pat matomi įpinti ir tauti-
niai motyvai.

• Dail. Romo Viesulo in-
dividualinė paroda šiuo me-
tu vyksta Paryžiuje, Pran-
cūzijoje, "Le Soleil Dans La
Tete" galerijoje ir tęsis iki
sausio 26 d. R. Viesulas yra
išvykęs į Paryžių parodos
atidarymo proga. Didesnę
dalį išstatytų darbų sudaro
"Raudos".

• I Prancūzijos Lietuvių
Bendruomenės Tarybą iš-
rinkti šie asmenys: kun. Jo-
nas Petrošius, ekon. Ričar-
das Bačkis, prof. dr. Algir-
das Greimas, skulpt. Anta-
nas Mončys, gen. št. plk.
Juozas Lankoronskis, ži-
butė Klimienė, Jonas Tom-
kus, Petras Klimas, Monika
Toussaint - Lankoronskytė,
Eduardas Vaicikauskas,
dail. Žibuntas Mikšys.

Tarybos pirmininku iš-
rinktas -- Ričardas Bačkis.
Valdybą sudaro: kun. Jonas
Petrošius, pirmininkas; na-
riai -- Antanas Mončys ir
Petras Klimas.

Garbės Teisman išrinkti:
prof. dr. Georges Matorė,
adv. Pierre Ch. L. Japy ir
Ona B. Greimienė-Bagdo-
naitė.

GEN. STASIO RAŠTIKIO KNYGOS "IVYKIAI IR ŽMONĖS" LAIDA IŠPARDUOTA

Akademinės Skautijos
Leidykla praneša, kad 1972
m. lapkričio pradžioje iš-
leista gen. Stasio Raštikio
atsiminimų knygos "Ivy-
kiai ir žmonės" laida yra
išparduota. Spėjama, kad
per paskutinius du mėne-
sius iš Leidyklos išpirkti
1,500 egzempliorių yra nau-
ju rekordu šio laiko išėvi-
jos knygų rinkoje.

Leidykla yra palikusi 100
egzempliorių rezervą pakar-
totiniams platintojų užsa-
kymams iš tolimųjų užjūrio
kraštų ir JAV viešųjų
(amerikiečių) bibliotekų rei-
kalams. Apgailėstaujama,
tačiau daugiau nei JAV nei

Kanados platintojų nei pa-
vienių užsakymų Leidykla
negalės išpildyti. Norintie-
ji knygą įsigyti dabar yra
skatinami kreiptis tik į pla-
tintojus, kurie šiuo metu
dar gali turėti neparduotų
egzempliorių.

CHICAGO

• Dr. K. ir D. Bobeliai ir
inž. Eugenijus A. ir Dan-
guolė Bartkai, Baltųjų Rū-
mų pakviesti vyksta į JAV
Prezidento R. Nixon inau-
guracijos iškilmes.

• Kazimieras Pocius, ener-
gingasis Dirvos rėmėjas,
visuomenininkas, sausio 3
d. jo vykdomos statybos ra-
dono, paslydęs nukrito nuo
pastovų.
Ligoninėje patikrinus su-
teikiant greitąją pagalbą,
rasta keturių jo šonkaulių
lūžimai, bet kitų didesnių
vidujinių sužalojimų nera-
ta, todėl gydytojų nuomone,
jis greit pasveiks. Sausio
6 d. ligonis geroje nuotai-
koje, nors dar su aukštesne
temperatūra, grįžo toles-
niam sveikimui į savo na-
mus ir yra rūpestingoje
žmonos ir gydytojų globoje.

• Humoristo Antano Gus-
taičio ir Baltijos Kvinteto
pagarsėjusio vakarų Euro-
poje KONCERTAI įvyks
sausio 20 d., šeštadienį, 7
val. vak. ir sausio 21 d.,
sekmadienį, 3 val. po pietų
Marijos aukšt. mokyklos
auditorijoje, Chicagoje. Bi-
lietai gaunami MARGI-
NIUOSE, 2511 W. 69th St.,
Chicago, Ill. (Tel. (312) PR
8-4585.

Koncertus rengia: GRAN
DIES šokių išvykai į Pietų
Ameriką globoti komitetas.

RUOŠIASI IŠVYKAI Į PIETŲ AMERIKĄ

Dr. L. Kriaučiūnas, L.
Dargienė, dr. A. Razma, A.
Modestas, J. Evans, ir. ir
St. Džiugas sudaro GRAN-
DIES šokių išvykai į Pietų
Ameriką globoti komiteta.
Komitetui vadovauja dr. L.
Kriaučiūnas.

Grandis yra pakviesta
duoti šokių koncertus Bra-
ziliijoje ir Venecueloje va-
sario mėnesį 1973 metais.

DETROIT

JAUNŲ SOLISTŲ KONCERTAS

Sausio 13 d. 7 val. Lie-
tuvių Namuose įvyks jau-
nųjų talentingų vokalistų
koncertas. Jį atliks solis-
tai Nerija Linkevičiūtė,
Bernardas Prapuolenis
ir Vytautas Nakas. Visi
trys yra Chicagos Civic
operos solistai ir išpil-
do operų arijas. Apie
juos gan gražiai rašo ame-
rikiečių ir lietuvių spau-
da.

Atvykę ir užsimokėję
5 dol. galėsime išklausi-
ti koncertą, turtingame
bufete užkandžiai ir pa-
sišokti, grojant Vytauto
Petrausko orkestrui, be
jokio papildomo mokes-
čio. Jaunimas moka tik
pusę kainos.

Sausio 14 sekmadienį
12:00 val. tenpat Lietuvių
Namuose bus atidaryta
jaunųjų dailininkų paroda.
Nors paroda bus atida-
ryta sekmadienį, bet ją
apžiūrėti bus galima
šeštadienį ir sekmadie-
nį. Parodos suruošimu
rūpinasi Algis Skrebutė-
nas.
A. Grinius

NEW YORK

• Klaipėdos krašto pri-
jungimo prie Lietuvos mi-
nėjimas bus sausio 14 d.,
sekmadienį, Congregation
bažnyčios salėje 85-1 91 St.,
Woodhaven. Prasidės 2 val.
po piet ten pat bažnyčioje
ekumeninėmis pamaldomis,
kurias atliks kun. P. Dagys
ir tėvas Andriekus. Po pa-
maldų, 3 val. žemutinėje sa-
lėje bus tęsiamas minėji-
mas toliau su kavos vaišė-
mis. Kalbą pasakys genera-
linis konsulas A. Simutis.
Rengėjai: Mažosios Lietu-
vos Bičiulių Draugija, Ne-
prikllausomybės Kovų Ka-
rių Savanorių Sąjunga, Ra-
movėnai ir Šaulių Sąjungos
valdyba kviečia visus gau-
siai dalyvauti.

• Kario žurnalo redakcija
sausio 7 d., Kultūros Zidi-
nyje, Brooklyne, N. Y. pri-
statė pulk. Kazio Ališausko
knygą "Kovos dėl Lietuvos
Nepriklausomybės" 1-ji to-
ma.

Autorių ir knygą gyvai ir
vaizdžiai apibūdino Kario
redaktorius Zigmantas Rauli-
naitis, pažymėjęs, kad ši
knyga turėjo būti parašyta
jau daug metų anksčiau,
bet gerai, kad ji išvydo
šviesą bent dabar, nes tai
nesenstanti istorinė knyga,
todėl autoriui mes turime
būti dėkingi. Bronius Bal-
čiūnas paskaitė atitinkamos
literatūros iš Lietuvos kari-
ų atsiminimų ir Jonas Rū-
tenis paskaitė tai progai
pritaikytą savo kūrybą. De-
koracijos dail. J. Juodžio.
Buvo pagerbti pirmieji mū-
sų tarpe esantieji kariai sa-
vanoriai: Jonas Šlepetys,
Jurgis Kiaunė ir Leonas
Virbickas.

Ten pat buvo galima įsi-
gyti ir knygą. Po oficialios
dalies vyko vaišės.

DIRVAI AUKOJO

Atnaujindami prenume-
ratą ir kitomis progomis
aukojo šie Dirvos skaityto-
jai:

A. Drasutis, Oak Park 3,00
J. Krištolaitis, Cleveland .. 7,00
M. Knystautas, Danbury ... 10,00
D. Degėsys, Cleveland 50,00
J. Kumpikas, Hollis Hills ... 2,00
V. Kecorius, Toronto 7,00
A. Čekas, Metuchen 4,00
K. Valiūnas, New Rochelle 10,00
Am. Lith. Republican League of Illinois 10,00
A. Gudėnas, Cleveland 2,00
A. Blūdžius, Detroit 5,00
E. Noakas, Ozone Park 7,00
V. Juodvalkis, Yucaipa 5,00
R. Janušauskienė, Yucaipa 5,00
V. Kazlauskas, Toronto 2,00
K. Naudžius, Glendale 2,00
J. Kazlauskas, Cleveland .. 7,00
J. Stulga, Chicago 2,00
E. Mikužis, Chicago 15,00
P. Kudukis, Cleveland 7,00
K. Velyvis, No. Madison .. 7,00
F. Masaitis, La Mirada ... 2,00
J. Turčinskas, Chicago 3,00
J. Lepeška, Richmond Hts. 2,00
W. Valys, Stratford 2,00
I. Verbyla, Cleveland 2,00
J. Širvaitis, Cleveland 2,00
Lithuanian Nat. Hall, Inc. Chicago 25,00
V. Dargis, Westchester ... 25,00
V. Janušauskas, Lonquell 25,00
J. Čekauskas, W. Germany 2,00
P. Lelis, Toronto 2,00
P. Bastys, Toronto 10,00
C. Bogushas, Waterbury ... 2,00
I. Girgis, Englewood Cliffs 10,00
K. Rožanskas, Chicago 2,00
P. Mikolūnas, Cleveland .. 2,00
M. Karaša, Baltimore 2,00
S. Kruevelis, Chicago 4,00
K. Karalis, Cleveland 7,00
M. Klimas, Brockton 3,00
A. Zenkus, Worcester 2,00
P. Dagys, Columbus 2,00
A. Pleakis, Cleveland 1,00
V. Staškevičienė, Detroit ... 2,00
V. Mažeika, Park Ridge ... 5,00
P. Dulevičius, Forest Hills 3,00
P. Budininkas, Cicero 10,00
J. Budreika, Toronto 2,00
A. Abakanavičius, Little Falls 1,00
S. Jauniškytė, W. Germany 1,00
K. Morkūnas, Cleveland 7,00
K. Bačauskas, Woodhaven ... 2,00
J. Bartkus, Chicago 11,00
C. Pocius, Columbus 10,00
V. Vaišvila, Chicago 2,00
V. Mackevičius, Omaha ... 5,00
F. Janonis, Brockton 2,00
V. Jozėnas, Australia 2,34
P. Žilinskas, Hemet 2,00
P. Mičiūlis, Calumet City ... 2,00
C. Tamašauskas, Phila. 2,00
V. Bražėnas, Ft. Myers ... 2,00
G. Juškėnas, Cleveland 4,00
J. Rugienius, Detroit 3,00
J. Dalboka, Los Angeles .. 5,00
J. Lapinskas, Chicago 7,00
J. Lušaitis, Phila. 2,00
T. Bartkus, Sarnia 5,00
A. Stapulionis, Dorchester 2,00
A. Juodvalkis, E. Chicago 7,00
K. Karčeka, Woodhaven 2,00
P. Endzells, Chicago 7,00
Z. Pivorūnas, Cleveland .. 2,00
V. Gustinis, Rochester 2,00
A. Klein, Rochester 2,00
M. Židonis, New Haven 7,00
J. Chmieliauskas, L.A. 7,00
Dr. J. Bartkui Pagerbti K-tas, Chicago 47,56

Visiems aukotojams Dir-
va nuosirdžiai dėkoja.

REINFORCING STEEL DETAILER

Experienced on all types structures.
Minimum 2 years experience required.
Excellent opportunity with well estab-
lished company. Salary open. Profit
sharing and other excellent fringe
benefits. If you quality and are in-
terested

Call Florida 305-922-6771
Call collect and ask for
J. T. VOKAC

(2-8)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Kauno Meno Mokyklos "Formos" gru-
pės nariui

VACLOVUI RATUI-RATAISKIUI

Australijoje mirus, jo žmonai ir dukrai

bei jos šeimai nuosirdžią užuojautą rei-
kia

"Formos" grupės narys
dail. Alfonsas Dargis ir Ponia

A. A.

JONUI SAKALUI

mirus, žmonai KAZIMIERAI, sūnui dr. ROMUI
su šeima ir visiems giminėms ir artimiesiems rei-
kiame gilią užuojautą

Kubiliūnų šeima
Kirtland